Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

Europos LIETUVIS

Nr. 37(778). 1963. IX. 17 — Londonas, 1963 metų, rugsėjo mėn., 17 d. — XVII metai

PO SOVIETINIU KEVALU

SUSIMILDAMI, TIK NEPROTESTUOKIT!

(Labai rimtas prašymas)

Vilniuje, sako, dabar išeina daug lietuviškų knygų ir laikraščių. Gal taip, o gal ir ne. Pagaliau ar tai svarbu? Iš Vilniaus vis tiek nieko negausi. Išspausdinti dar kai ką išspausdina, bet popieriaus ir virvučių įpokavimui neturi. Tų gėrybių tik Maskvoje iki valios. Be to, ten ir paprastų darbininkų kiek norint: yra kam knygas pokuoti.

Todėl ir lieka tik viena galimybė kreiptis į Maskvą, kad patarpininkautų gauti kokį nors lietuvišką spaudinį iš anapus. Ak, kokia laimė, kad bent ten virvučių ir darbo jėgos netrūksta! O tai būtų ir mums, kaip mūsų seneliams prie caro: anei rašto, anei druko.

Ką Maskva pasiima, tas eina kaip iš pypkės. „Meždunarodnaja kniga" labai paslaugi. Idant nereikėtų per daug galvos kvaršinti, kokią knygą ar laikraštį išsirinkti, ji pati padaro atranką ir pasiūlo katalogų. Paimkime vieną tokį, neseniai iš spaudos išėjusį, katalogą — „Gazety i žurnaly 1964". Kokią lietuvišką spaudą galima užsisakyti, pažymėta 80-83 puslapiuose.

Iš laikraščių, tarp kitų, valia pasirinkti tokius: **„Valstiecju Laikrastis", „Lietuvos pionierjus", „Literatura ir Mjanas", „Taribinis mokitojas", „Tevines Bolsas".**

Gal šitų laikraščių nemėgstat? Tada būtinai kokį žurnalą. Galima pasirinkti **„Genis", „Ljaudes ukis", „Mokslas ir givjanimas", „Nauka i tekhnika", „Musu girios", „Musu sodai", „Mjano savivejkla", „Pjargale", „Zhemes ukis", „Shvituris", „Shluota", „Jaunimo grajatos".**

Nors užsienio lietuviai ir labai nutausta, tačiau gal dar vis dėlto atskirs, kad čia sužymėti lietuviški pavadinimai. Tiesa, jų rašyba nežmoniškai nukentėjo. Bet negi už tai „Meždunarodnaja kniga" verta pabarimo? Juk ji padarė, ką galėjo. Tik pagalvokite. Kiekvienas pavadinimas turi būti pirmoj eilėj išspausdintas „vyresniojo brolio" kalba, ar ne? O paskui jūs patys pamėginkite vėl iš graždankos pereiti į lotyniškąjį raidyną. Argi neišeis tas pats?

Būtų, žinoma, labai gaila, jeigu iš to kas nors norėtų padaryti visą istoriją. Imtų, pavyzdžiui, ir neužsisakytų laikraščio tik dėl to, kad kataloge pavadintas „Tevines Bolsu". Arba, kas dar blogiau, užsigavęs už tokį suprantamą lietuvių kalbos kraipymą, net veltui siuntinėjamą „Tėvynės balsą" pradėtų boikotuoti.

Bet dar didesnis nesusipratimas būtų, jeigu kokiam nors aukštesniam komunistui Vilniuje ateitų į galvą užprotestuoti Maskvoje dėl tokio akivaizdaus lietuvių kalbos negerbimo ir darkymo „Meždunarodnaja kniga" leidinyje. Jeigu savo širdyje toks komunistas tikrai rūpinasi Lietuvos reikalais, tai jis šiuo atveju turėtų tylėti ir rankas trinti iš pasitenkinimo. O tai dėl dviejų priežasčių. Pirma, juo labiau Maskva darkys lietuviškus žodžius, juo sunkiau bus jai brautis į mūsų tarpą. Antra, kiekvieną kartą, kai tik bus peršama lietuviams graždanka, bus galima konkrečiai nurodyti „Meždunarodnaja kniga" katalogą kaip pavyzdį, kokia nesąmonė rusiškus spaudmenis taikinti lietuviškajam raštui.

Neveltui mūsų liaudies išmintis moko: nėra to blogo, kurs neišeitų į gerą!

Bijau tik, kad visų gražių mano išskaičiavimų nesugriautų LTSR pasiuntinys Maskvoje drg. Gabdankas. Šiaip ar taip, mes irgi turime būti realistai, kaip visi žmonės pasaulyje. Juk ką gali žinoti, kas tam „suverenios socialistinės respublikos" atstovui Maskvoje gali šauti į galvą? Ims ir įteiks Kremliui protestą, kad žalojama lietuvių kalba, o kas tada? Baisu pagalvoti! —

G. Sniečka (ELI)

Turistai iš Vilniaus į Kamčatką

(E) Lietuvos turistai vad. autostopo būdu liepos mėn. pradėjo ilgą 25.000 km ilgio kelionę iš Vilniaus į Kamčatką. Dalį kelio jie vyks traukiniu, o vėliau pakeleiviniais automobiliais. Pasak Vilniaus radiją, Lietuva esanti pirmoji respublika, pritaikiusi plentų naujovę — autostopą. Tokie autostopininkai gauna specialias knygutes ir, pagal minėto radijo žinias, net 20.000 jų keliauja ne tik po Lietuvą, bet ir toli už jos ribų. Tokių turistų uždavinys esąs ne tik pažinti kraštą, bet ir padėti kolchozininkams ar atlikti partinį švietimo darbą kaime. Lietuvos autostopininkų amžius esąs nuo 17 ligi 70 metų. Didelis „autostopininkų" skaičius Lietuvoje liudija, kad dar trūksta susisiekimo priemonių ar jos turistams per brangios.

VIII-SIS SOC. INTERNACIONALO KONGRESAS

RUGSĖJO 9-12 D.D. AMSTERDAME

Britų Darbo Partijos lyderis Harold Wilson pavadino šį kongresą pasauliniu socialdemokratijos parlamentu. Jame dalyvavo šių dienų politiniai veikėjai-socialdemokratai: Austrijos vicekancleris Bruno Pitterman, ministeris Otto Probst, Belgijos užs. reikalų min. Paul Henri Spaak, Danijos min. pirm. Jens Otto Krag, buv. Prancūzijos min. pirm. Guy Mollet, buv. Norvegijos užs. reik. min. H. Lange, buv. Izraelio min. Mošė Šarett, neskaitant kandidatų į min. pirmininkus, tokių kaip pats H. Wilson D. Britanijoje, Willy Brandt — Vokietijoje ir žymių partijų pirmininkų: Kanados — T.C. Douglas, Suomijos — R. Paasio ir t.t.

Socialdemokratų partijos Europoje per pastaruosius metus žymiai sustiprėjo. Vienur jos yra valdžioje, kitur turi gerų prospektų laimėti ateinančius parlamentų rinkimus. Demokratinio socializmo sąjūdis populiarėja taip pat ir kituose kontinentuose. Tai matyti iš kongreso dalyvių, atvykusių iš Argentinos, Bolivijos, Peru, Venecuelos, Indijos, Korėjos, Nigerijos, Senegalio ir kitų Pietų Amerikos, Azijos ir Afrikos kraštų. Socialistų Internacionalas tampa tikrai pasauliniu demokratinio socializmo parlamentu.

Kongreso dienotvarkėje pranešimai ir diskusijos taip pat visai žmonijai rūpimais klausimais: Tarptautinė padėtis ir kova dėl taikos ir nusiginklavimo; Socialistai ir šešiasdešimtųjų metų reikalavimai — teisingas žemės turtų naudojimas; Socialistinio sąjūdžio padėtis — Soc. Internacionalo ir partijų uždaviniai; Europos ekonominis bendradarbiavimas; Uždaviniai Afrikoje, Azijoje ir Pietų Amerikoje. Nemaža laiko buvo paskirta ir Rytų Europos pavergtųjų tautų klausimui.

Vokietijos Socialdemokratų partijos pirmininkas, dabar išrinktas Soc. Internacionalo pirmininku, Erich Ollenhauer, atidarydamas kongresą, kalbėjo apie naują klimatą tarptautiniuose santykiuose. „Tačiau mes neturėtume turėti iliuzijų", pasakė jis, „komunistai neatsisakė savo tikslo užvaldyti pasaulį". Kol tautoms neleidžiama laisvai apsispręsti komunistiniame pasaulyje, visos demokratinės pajėgos turi budėti. Jis taip pat priminė, kad Socialistų Internacionalas yra pakartotinai reikalavęs tautų apsisprendimo teisės visiems. Jis sveikino Rytų Europos socialistų partijų atstovus, dalyvaujančius šiame kongrese, ir užtikrino, kad Soc. Internacionalas neužmiršo tų kraštų ir neužmirš.

Harold Wilson, kalbėdamas dėl tarptautinės padėties, netiesiogiai atsakė Chruščiovui, kam buvo reikalinga statyti Berlyno sieną. Jis pasakė, kad jos paskirtis yra laikyti žmones viduje. „Tokia yra tradicinė kalėjimo sienos paskirtis", nurodė jis. Britų Darbo partija tačiau norėtų matyti Rytų Europą mažiau priklausomą nuo kitų valstybių.

Kiek iškalbingesnis buvo Vokietijos S. D. P. atstovas Erler, kuris išaiškino, kad Sov. Sąjungai taikingas sambūvis reiškia pikčiausią kovą, naudojantis visomis priemonėmis, išskyrus didesnį karą. Ligšiol sovietų taikingo sambūvio sąvoka sutampa su šaltuoju karu. Sovietinis **status quo** taip pat turi savotišką reikšmę: kas dabar priklauso komunistams, tas ir turi likti jiems; bet kas dar nepriklauso jiems, tas turėtų turėti galimybę priklausyti komunistams. Todėl ir socialistai turėtų siekti neužšaldyti problemų, bet jas spręsti. „Mes turime rūpintis", pasakė Erler, „kad sovietų kolonialinė imperija nebūtų konsoliduota". Mes neturime sužlugdyti pavergtųjų tautų vilčių, kad jos atgaus laisvę. Kai Sov. Sąjunga siekia susitarti su Vakarais dėl nepuolimo pakto, ji nesiekia papildomai apsidrausti nuo agresijos. Ji tėra užinteresuota gauti formalų diplomatinį pripažinimą jos kolonialinei imperijai Europoje. Mes plauktume prieš istorijos srovę, jeigu atsakytume toms tautoms apsisprendimo teisę, kuri triumfuoja kitose pasaulio dalyse, ir jeigu tikėtume, kad galima išsaugoti kolonialinius režimus Europoje, kai visose pasaulio dalyse panašūs režimai žlunga.

Dar aiškiau dėl Rytų Europos pasisakė Austrijos vicekancleris Pitterman. Jis pasakė, kad Rytų Europos kraštuose demokratinio socializmo ideologija yra laikoma pavojinga valstybei, nors demokratiniame pasaulyje socialistai gina lygias politines teises komunistų partijoms. Taip pat socialistai pasisako už prekybos ir kultūrinius santykius su komunistinėm valstybėm, iš to tikėdami sulauksią didesnės tolerancijos ideologijos oponentams Rytų Europoje. Socialdemokratai smerkia diktatūras, bet nesmerkia tautų, kurios yra priverstos nešti diktatūros jungą. Socialistų Internacionalas solidarizuoja su Rytų Europos socialistais, siekiančiais atstatyti savo tautoms laisvę.

Pasisakius mums rūpimu klausimu dar keliems delegatams, Bruno Kalninš (Latvija), kalbėdamas visų Rytų Europos socialistų vardu, padėkojo Vakarų Europos Socialistų partijoms ir pažymėjo, kad Rytų Europos ir Pabaltijo kraštų išsilaisvinimas turėtų rūpėti lygiai Rytų ir Vakarų Europos socialistams. Visi turėtų parodyti daugiau aktyvumo, kad būtų paspartintas vyksmas, kuris yra prasidėjęs komunistiniuose kraštuose. Nors per pastaruosius dešimt metų režimas ten yra kiek sušvelnėjęs, bet diktatūra dar tebėra. Bet komunistų blokas skyla. Pats laikas kreipti daugiau dėmesio į Rytų Europą. Demokratinio socializmo idėjoms plisti tuose kraštuose dar yra uždarytos durys. Bet mūsų bendra minčiai, savo pačių naudai, turėtų stengtis tas duris praverti. Parama Rytų Europai reikalinga ne tik žodžiais, bet ir darbais.

Socialistų Internacionalo kongrese dalyvavo 150 delegatų iš 47 kraštų. Lietuvos Socialdemokratų Partijai egzilėje atstovavo J. Glemža ir J. Vilčinskas.

Kongreso proga Olandijos Darbo partijos organas „Het Vrije Volk" išsispausdino pasikalbėjimą su VLIKo Vykd. Tarybos pirm. J. Glemža, kuris plačiai papasakojo apie padėtį Lietuvoje.

J.V.

Europos ir Amerikos spaudos nuotrupos

Lazda, doleriai ir rubliai

Britų „New Statesman" rašo:

„Nepaisant visų skirtingų sąlygų, JAV ir SSRS abi labai nuolaidžiai elgiasi su savo pavaldžiomis valstybėmis. Abi pusės išgyvena imperijinio valdymo sutemas, kai paraližuojančių jėgų kombinacija neleidžia pasinaudoti didžiąja lazda. Atominių ginklų baisumas verčia didžiąsias galybes susilaikyti nuo neapgalvotų žygių. Tuo pat metu rytų ir vakarų nesutarimai mažesniems kraštams leidžia labiau pajusti savo galią. Iš tikro dar niekad istorijoje nėra buvę tokio atvejo, kad du kraštai tuo pat metu būtų tokie galingi ir kartu tokie bejėgiai, kaip JAV ir SSRS. Statydamas pavojun žmoniją, kad ji gali būti sunaikinta, Kennedys pajėgė priversti Chruščiovą pašalinti iš Kubos raketas, bet jis negali įvykdyti jokių reformų Saigone ar pašalinti Diemą, nors kiekviena Vietnamo armijos turimoji kulka yra gauta iš Amerikos. Vašingtonas pradeda suprasti, kad praėjo jau tie laikai, kai JAV ar SSRS galėjo vaidinti dievą, tvarkydamos kitų kraštų reikalus. Ten su ironišku pasitenkinimu priimama žinia, kad Chruščiovas lygiai tokių pat bėdų turi su Kuba, kaip Kennedys Vietname. Ministeris pirmininkas Castro atsisako pasirašyti dalinę bandymus draudžiančią sutartį ir išdidžiai laikosi, nesiskaitydamas su tuo, kad Rusija teikia jam ekonominę paramą, o Sov. Sąjunga sukiša Havanai maždaug po milijoną dolerių kasdien".

Tai, be abejo, yra gana teisinga išvada. Dėl to ir amerikiečių „The New York Times" dėl tos pat netvarkos Vietname rašo šitokiu patariamuoju tonu:

„Praeityje prez. Diemas yra įrodęs, kad jo esama inteligentiško ir energingo. Tačiau kai dabar Saigone jau net vaikai susiburia prieš režimą protestuoti, tai kyla nujautimas, kad kažkas bloga yra valstybėje, o tuo pačiu ir vienuolyno uždarumu atsitvėrusiuose prezidento rūmuose. Diemas turėtų žinoti, kad be gyventojų paramos jo valdžia negali ilgai laikytis. Jam negali padėti nė jo brolio komanduojami tie kovai paruošti ir niekam pasigailėjimo nerodantieji specialūs kariniai daliniai".

GRASINIMŲ IR PASIŠAIPYMŲ DIPLOMATIJA

Dėl tariamųjų sovietinės politikos pasikeitimų ir dėl vakariečių laikysenos su sovietais prancūzų „Le Figaro" rašo:

„Chruščiovas skelbia savą taikaus sambūvio pažiūrą ir visiškai jau nebesiskaito su kiniečių nuomonėmis. Tačiau Europoje ta pasišaipymais remiamoji diplomatija tebesiekia vis tokių pat tikslų, kaip ir vakarykštė diplomatija, kuri buvo remiama grasinimais. Dėl to Vakarai jokio pagrindo neturi daryti kokias nors nuolaidas dėl pasišaipymų ten, kur jie nedarė jų grėsmės akivaizdoje. Tad jis turėtų atsiminti, kad politinio pastovumo Europoje nėra galima susilaukti, laikant padalytus Vokietiją ir Berlyną".

TOKIAM LABAI GERAI

Po Tito pasimatymo su Chruščiovu ir ryšium su jo būsimąja kelione į Vašingtoną, vokiečių „Die Welt" rašo:

„Jugoslavų tautinį išdidumą ypač smarkiai pakels tai, kad maršalas Tito, pasimatęs su Chruščiovu, spalio mėn. dabar aplankys Vašingtone prez. Kennedį aptarti su juo aktualiųjų politinių klausimų. Jam išėjo į gera tai, kas ir kitiems politikams būtų buvę paskaityta į kreditą. Permainingame Rytų ir Vakarų politiniame lošime, palyginti, mažo krašto vadas su niekuo nesutapo ir iš visų priiminėjo paramą. Jam ir jo kraštui didelį pasitenkinimą reiškia tai, kad šiandien jam atviros durys Maskvoje ir Vašingtone, Brazilijoje, Meksikoje ir kituose blokams nepriklausančiuose kraštuose, ir tik Pekingas yra iškeikęs jį".

Septynios DIENOS

DUONOS KLAUSIMAS

Maskvos parduotuvėse suvaržytas duonos pirkimas. Vienas žmogus gali pirkti ne daugiau kaip kepaliuką (pusę kilogramo) baltos ir pusę kepaliuko (pusę kilogramo) juodos. Miltai visiškai nebeparduodami.

Laikraščiai prieš tai buvo skelbę, kad kai kas supirkinėja duoną gyvuliams šerti. Tačiau spėjama, kad iš tiesų žmonės žino, jog prastas buvo derlius, ir nori pasirūpinti atsargų žiemai.

Panaši padėtis esanti ir Uralo ir Kazachstano srityse („plėšininėse žemėse" šįmet ypač blogas derlius).

NESUSIPRATIMAS STOTYJE

„Komsomolskaja pravda" rašo, kad kiniečiai apkaltino sovietus, jog jie susitarę su Čiangkaišeku prieš Kiniją. O šitaip pradėjo tvirtinti kiniečiai, kai jų iniciatyva buvo sušauktas pasitarimas Nauški pasienio stotelėje. Atvažiavę 73 kiniečių studentai atsigabeno ir antisovietinės literatūros, ir kilo muštynės su sovietų valdininkais, ir apsisvaidyta įžeidimais.

NORI PASITRAUKTI IŠ KONGO

Konge tvarką palaiko J. Tautų kariniai daliniai. Bet jų išlaikymas brangiai kainuoja, ir kai kurie kraštai (pvz., Sovietų Sąjunga) neprisideda pinigais. Dėl to J. Tautų gen. sekretorius U Thantas pasiryžęs atitraukti tuos dalinius.

Tačiau kai kurie kraštai nenori su tuo sutikti, nes tada gali vėl prasidėti neramumai.

UŽ STALINĄ IR PRIEŠ CHRUŠČIOVĄ

Kinijos „Liaudies dienraštis" ir „Raudonoji vėliava" išsispausdino straipsnį, kuriame Chruščiovas apšaukiamas revizionistu ir sakoma, kad Sov. Sąjungoje vis gražiau pradedama prisiminti Staliną.

Chruščiovas Staliną išvadinęs žudiku, nusikaltėliu, banditu, lošiku, Ivano Žiauriojo rūšies despotu, didžiausiu Rusijos istorijoje diktatorium, kvailiu ir idiotu. Šitaip nužemindamas Staliną jis tik pajėgiąs išsilaikyti savo dabartinėje vietoje. O tas pats Chruščiovas gyvą Staliną vadino didžiausiu genijum, mokytoju ir žmonijos vadu ir net savo paties tėvu.

BUVUSIEJI VADAI KALĖJIME

Didžiausias laisvosios Afrikos kraštas Nigerija pradėjo sodinti kalėjiman savo buvusius vadus.

Apkaltintas suokalbiavimu nuversti vyriausybę, 10 metų kalėjimo gavo buvęs vakarinės Nigerijos min. pirmininkas Owolowo. Jo buvęs padėjėjas Enahoro buvo pabėgęs į Britaniją, bet vyriausybė išreikalavo jį grąžinti ir nuteisė 15 metų.

KOVA DĖL BENDRŲ MOKYKLŲ

Prez. Kennedys perėmė Alabamos valstijos tautinės gvardijos kontrolę iš gubernatoriaus Wallace. Gubernatorius, nepaisydamas krašto įstatymų, neleido negrams eiti į bendras su baltaisiais mokyklas.

TRUMPALAIKIS SUKILIMAS

Kadangi Brazilijoje buvo uždrausta kariams būti kur nors renkamiems, tai aviacijos seržantas suruošė karinį sukilimą, į kurį įsijungė oro ir jūros laivyno daliniai. Tačiau vyriausybei ištikimi kariniai daliniai greit numalšino tą sukilimą.

KINIJA DUODA PASKOLĄ

Kinija pažadėjo Somalijai 7.2 mil. svarų paskolą ir daugiau kaip milijoną dovanų.

Kinija taip pat pasiūliusi ir techninę pagalbą.

PABĖGĖLIUI LENINO ORDINAS

Prof. Pontecorvo, kuris buvo Britanijos pilietis ir 1950 m. pabėgo į Sov. Sąjungą, apdovanotas Lenino ordinu.

Jis dirba atominiame Dubno centre netoli Maskvos.

NAUJI VAISTAI PRIEŠ RAUPUS

Britai yra išbandę naują vaistą raupų epidemijoms kontroliuoti. Tai būsiąs geresnis dalykas negu dabar naudojamieji vaistai injekcijomis.

KALTINA SOVIETUS

Kinija pakaltino Rusiją, kad ji tyčia provokuojanti pasienio nesusipratimus ir tuo būdu nusiviliojanti į savo pusę dešimtis tūkstančių jos piliečių.

Tokie nesusipratimai prasidėję jau nuo 1960 metų.

RUOŠIASI PERIMTI VALDŽIĄ

V. Vokietijos vicekancleris Dr. Erhard tariasi su krikščionių demokratų ir laisvųjų demokratų partijų parlamente vadais dėl būsimojo ministerių kabineto sudarymo.

Spalio mėn. Dr. Adenaueris pasitraukia, ir Dr. Erhardas perims krašto valdžią.

PASAULYJE

— Kai jau mirė pasiutusių šunų apkandžioti 2 žmonės, Romoje įsakyta būtinai skiepyti visus šunis.

— Indonezietis mokytojas gavo 15 mėnesių kalėjimo už prezidento įžeidimą, nes jis paskaitoje pasakė: „Prezidentas Sukarno yra geras kalbėtojas, bet jo galva tuščia".

— Šią savaitę Danijos vyriausybei įteikiama su apie 20.000 parašų protesto peticija, kurioje reiškiamas nepasitenkinimas, kad krašte bus sukama filma apie Britanijoje pagarsėjusią palaido gyvenimo merginą Keeler, kuri dabar teisman dar pakliuvo už melagingą priesaiką.

— Sov. Sąjunga nupirko iš Kanados 11.200.000 bušelių kviečių (už 22 mil. dolerių).

— Paranos valstijoje Brazilijoje dėl miškų gaisro žuvo apie 250 žmonių, smarkiai sužeistų apie 450, benamių daugiau kaip 300.000.

— Albertos provincijoje Kanadoje apie 900 arklių įskiepyta prieš miego ligą, nes manoma, kad nuo arklių užsikrėtė tie apie 50 žmonių, kurie ta liga susirgo.

— Rugpiūčio mėn. gale Šveicarija turėjo 142 bedarbius ir 6.701 vietas, kurioms reikia darbininkų.

— New Jersey, JAV, policija areštavo 3 vyrus su puse tonos marijuanos narkotiko (didžiausias iš karto atimtas kiekis), apie 350.000 svarų vertės.

Ypač sausas liepos mėn. Lietuvoje

(E) Rugpiūčio 6 d. Vilniaus radijo žinios mis šiais metais liepos mėnuo Lietuvoje buvęs ypač sausas. Tebuvo 4-7 lietingos dienos. Kritulių buvę 25-30 proc. normalaus kiekio. Per visą žemės ūkio kultūrų vegetacijos periodą — gegužės-liepos mėn. — tokio negausaus kritulių kiekio Lietuvoje dar nėra buvę.

Liepos mėn. antroje pusėje temperatūra Lietuvoje buvo pasiekusi 32-35 C. Nusistovėję karščiai, sausi orai buvo nepalankūs žemės ūkio kultūrų vystymuisi. Daug kur suvyto cukrinių bei pašarinių runkelių lapai, bulvienojai. Nukentėjo net ir šilumai atsparūs kukurūzai.

DBLS Birminghamo Skyriaus nariui

Ponui JURGIUI SMETONIUI

ir

Frau MARGARET GROSSMANN,

sukūrusiems šeimos židinį,

linkime daug laimės ir sėkmės.

Skyriaus Valdyba

ŠEŠTASIS MEDIS

Žinau, kad kai kurie Nidos Knygų Klubo nariai mėgsta storas knygas ir šaukiasi jų. Duokite tik dideles ir dideles! Nors žinoma tiesa, kad ir didelis gali būti kvailas, tačiau tiems storų knygų mėgėjams malonu ilgai skaityti ir paskui malonu žiūrėti, kai knyga jau bibliotekoje šalia kitų įrikiuota šviečia.

Šįkart Nidos Knygų Klubo skaitytojams leidėjai sudaro tokio malonumo, pateikdami vienoje knygoje didžiulį **Juozo Krumino** romaną **ŠEŠTASIS MEDIS.** Knyga ir stora ir jokiu būdu neįrikiuojama į aną posakį, kad didelis gali būti ir kvailas.

Pirmų pirmiausia — tai pats geriausias Juozo Krumino prozos darbas. Mano tokiam tvirtinimui galima ir nepatikėti. Ką gi aš čia, vienas tyruose, nes knyga tik dabar pasirodė ir kritikai dėl jos negalėjo dar spėti pasisakyti! Tačiau skaitytojai knygos pabaigoje susiras išspausdintą ją redagavusio B. Babrausko biografinį-kritikinį straipsnį apie Kruminą ir jo darbus, ir tame straipsnyje šitaip pat tvirtinama. Vadinas, jau būtų du balsai. Deja, kai kalbama apie knygos gerumą ar prastumą, balsavimas vargu ką pasakytų.

J. Krumino ši knyga gera, pirmiausia, dėl savo originalios temos, dar niekur kitur nematytų naujų žmonių, dėl originalaus kruminiško stiliaus. Tur būt, reikia stebėtis, kad ji iki šiol nebuvo išleista, ypač turint galvoje skaitytojų palinkimą į romanus. Nebuvo išleista nei kol autorius buvo dar gyvas, nei po jo mirties. O jis gi miré jau 1951 metais! Kad rankrašis šitaip sau gulėjo ir romanas negalėjo patekti skaitytojams į rankas, mano galva, galėjo būti dvi priežastys. Viena, kai rašytojas jau miręs, tai maža kam berūpi, kad jis kažką rašė ir paliko. Žodžiu, žmogus iš akių ir kartu iš atminties.

Antra priežastis galėtų būti baimė galimos kontraversijos. Romane vaizduojami paskutinieji nepriklausomybės metai ir paskui pirmasis bolševikmetis. Jei bolševikmetis turi daug juodos spalvos, tai, vadinas, taip ir reikia, toksai dažas visiškai sutinka su mūsų viešosios nuomonės galvojimu. Tačiau šio romano įvadiniuose skyriuose rodoma, kad tam tikros grupės šiaušėsi ir prieš nepriklausomosios Lietuvos valdžią. Ne, nekomunistinės grupės. Romano vyriausiasis veikėjas Jonas Vindeikis, kol dar laisvas vaikščiojo, priklausė socialistams revoliucionieriams, ir jo susitikimai su artimais draugais kartu iškelia tą tiesą, kad buvo kovojama prieš valdžią, kad tie, kurie kovojo, buvo suiminėjami. Kas iš to, kad didžioji dalis tų pačių kovojančiųjų paskui kyla prieš bolševikus ir rodo savo patriotišką nusiteikimą! Mes gi šiandien norėtume, kad praeityje būtų buvę viskas šviesu ir balta, kad visi krislai būtų nubyrėję ir užmirštami. O čia ne visiškai taip pavaizduota. Dėl to, sakau, galėjo būti tam tikros baimės, kad, romanui pasirodžius, kai kas gali pradėti šaukti: žiūrėkite, žiūrėkite, dori lietuviai, kaip čia papurvinamas mūsų praeities marškinėlių baltumas!

Jeigu iš tiesų dabar, kai jau romanas išėjęs, pasirodytų, kad toks spėjimas turi pagrindo, tai mano nuoširdus noras būtų pasakyti: jau seniai laikas buvo tuos marškinėlius išsiplauti ir išsidžiovinti. Perdėtai gražindami ir saldindami praeitį galėtume ir klastotojų vardą nusipelnyti. O klastotojui pradeda niekas nebetikėti. Geriau jau teisybė, tegu ir šiek tiek rūstesnė.

Pakanka, tur būt, romane ir taip rūsčios teisybės, kuri prasideda su okupacijos metais. Tokios teisybės, kokios mūsų daugumas, tur būt, nežinojo ir nežino ir kuri čia išreiškiama okupanto siautėjimais. Tarpais atrodo, kad viskas ar daug kas per daug klaiku, kad galėtum patikėti. Bet rašytojas mus pajėgia įtikinti, ir tai pagrindinė, pati esminigausia rašytojo pajėgumo atestacija. Ar galėjo taip būti, kad komunistų nedraugas socialistas revoliucionierius nueitų pasroviui su komunistais, įsiteiktų jiems, kartu su jais vykdytų krašte visokiausias baisenybes, dėl abejotinos karjeros rusui komisarui net savo žmoną perleistų?

Taigi, kad Jono Vindeikio kelias yra pilnas abejonių ir svyravimų. Kas nesvyravo, neabejojo, ėjo tiesiu keliu, to gyvenimas nebuvo toks, kaip Vindeikio. Sakytume, kad jis geras buvo žmogus, bet neturėjo valios ir drąsos pasirinkti tiesų kelią ir gal garbingą mirtį ar nemalonę, tai dėl to jį suko ratas ir susuko. Rašytojas tokį be principų liberalą jį rodo iš pat pradžių, tokį nuotaikos žmogų, kuriuo lengva kitiems žaisti. Jeigu jis ir yra pritapęs prie socialistų revoliucionierių, tai greičiau, tur būt, iš draugystės, dėl to, kad yra susigyvenęs su tokių įsitikinimų žmonėmis. Jeigu jis nueina pas bolševikus ir savimi pridengia jų šlykščius darbus, tai irgi negalėtume pasakyti, kad iš įsitikinimo. Kalėjime jį, bevalį, bolševikai paėmė į savo rankas, lenkė į savo lagerį ir, tur būt, biauriausia, kad net nepalenkė. Vindeikis tiek kalėjime dar vis reiškėsi su savo lietuviška sąžine, tiek ir vėliau, jau visais veiksmais, darbais ir žodžiais paremdamas komunistus. Jis norėjo būti doras lietuvis, bet, deja, noras daryti karjerą, būti reikšmingu, įtakingu, pagal savo einamąsias pareigas galingu persvėrė jo dorumą. Tai šitaip sudarytas žmogus, o tokie žmonės, be abejo, labai naudingi, jei juos užkabina ant meškerės kabliuko okupantas ar jam tarnaujantieji sambūriai.

Ne mums čia spręsti kokias nors moralinės problemas, bet tikra tiesa, kad iš dalies gal ir įsitikinimai pastūmė romano herojų Joną Vindeikį tuo slidžiu okupanto tarnų keliu. Įsitikinimai ir gyvenimas. Gyvenime iki bolševikų atėjimo jis niekada neturėjo geros dienos, pastovaus darbo, saugios padėties. Jis juk ir buteli alaus geria ir kur nors važiuoja vis sukrapštytais tuo metu paskutiniais centais. Paskutiniais, svarbiausia, dėl to, kad jam nežinoma nei dienai, nei valanda, kada tų centų vėl bus. O bolševikai jį, troškusį padėties, ant rankų išnešė iš kalėjimo, automobiliu nugabeno į namus, davė prabangų butą ir aukštą vietą. Žinoma, dideliais principais gyvenančio žmogaus šitokiais dalykais nepapirksi. Tačiau kas gi sakė, kad Vindeikis yra didelių principų žmogus? Iš pat pradžių, pirmuosiuose romano puslapiuose, mes jį sutinkame besielvartaujantį iš meilės, kad susidėjusios sąlygos išskyrė jį su Alisa. O darbininkė Aniuta jau laukia jo kūdikio. Kai užeina nuotaika, tai jis sielvartauja ir dėl Aniutos, kuriai, aišku, toli gražu iki Alisos ir sugebėjimu romantiškai papoetizuoti ir kitokio mis mandrybėmis. Ta Alisa su savo draugu Girčium jį ir kalėjiman įkišo, ir Vindeikis, tur būt, būtų ne Vindeikis, jeigu jis būtų nutraukęs santykius su tais jį komunistams perdavusiais žmonėmis. Sakytume, kad, ko gera, net ir jo pavardė turi tam tikrų simbolinių užuominų — kur vėjas pučia, ten ir jis linksta. Tik rašytojo garbei reikia pasakyti, kad jam tas Vindeikis išėjo ne koks nors simbolis, bet gyvas žmogus, su kūnu ir krauju. Gal tik šiek tiek su tam tikra užuojauta pristatytas, tarpais supoetintas, lyg ir pateisinamas, lyg ir žmogus, kuriam atleistina, kad jis taip užaugo ir tokiu keliu nuėjo. Ne toks jau blogas buvo žmogus, bet užliejo didžiulė banga ir nuplukdė jį bežiopsantį pasibaisėti, bet nebepajėgiantį atsispirti.

Bolševizmo užplūdimas — opi ir dažna mūsų dabarties literatūros tema. Ta tema rašė Dr. J. Grinius, A. Landsbergis, A. Škėma, V. Alantas ir daugelis kitų. Vieni rašiusiųjų visą dėmesį sukoncentravo į jo beprotybę, kiti į nykumą ir naikinamąjį poveikį, treti pro šalį paviršium pračiuožė. Juozo Krumino indėlis į tą laikotarpį vaizduojančią literatūrą yra labai savitas, dėl to originalus ir vertingas.

K. Abr.

MEILĖS APIMTIS

Šv. Paulius kartą užrašė gilios pagarbos pilną maldą: „Aš klaupiuos ant kelių prieš mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus Tėvą,... kad jūs būtumėte įsišaknię ir sutvirtėję meilėje, kad galėtumėte suprasti drauge su visais šventaisiais, koks yra plotis, ilgis, aukštis ir gylis, taip pat pažinti visokį žinojimą viršijančią Kristaus meilę“ (Efez. 3, 14-19). Tai gili malda! Plačios širdies reikalaujanti malda! Mes dažnai, tarsi savimi tesirūpiną elgetos, prašome kelių skatikų, kai tuo tarpu mums yra paruošti milijonai. Šv. Paulius kitaip elgiasi. Kadangi mes tokių dalykų nemeldžiame, jis meldžia už mus, prašydamas ne kokio menko dalyko, o malonės aprėpti visą meilės apimtį.

Koks yra meilės plotis? Tai parodė Kristus, išskėtęs rankas ant kryžiaus. Jos apima visų laikų ir visų tautų žmones. Kristaus rankos prikaltos, niekas negali pakeisti jų išskėtimo pločio. Jokiam žmogui nėra leista tą plotį susiaurinti ar iš jo vieną kurią dalį išimti. Toje apimtyje yra vietos visai žmonijai. Ir viso to pločio centras Išganytojo Širdyje. Tik tas galės pilnai suprasti, pajusti ir išgyventi dieviškos meilės plotį, kas įsijungia į Kristų, visų širdžių centrą.

Koks yra meilės ilgis? Į tai atsako pats Paulius: „Meilė niekuomet nesiliauja“. Nei pajuoka, nei pykčio išliejimas, nei nusivylimas, nei neteisybė negali meilės sukliudyti. Meilė yra net galingesnė už mirtį. Ji išgali prasiveržti pro uždarytus jos vartus ir neša pagalbą tiems, kurie yra anoje pusėje.

Koks yra meilės aukštis? Ji pakyla iki dangaus, ji pasiekia Dievą, ji viską pasiekia. Jos viršūnė neturi ribų. Meilė nepasitenkina Dievo pėdsakais nei Jo pasiuntiniais, ji veržiasi į Jį patį, palikdama visa, kas sutverta. Ji nenurimsta, kol nesuranda savo Sutvėrėjo.

Koks yra meilės gylis? Jos dugnas, jos pagrindas nepasiekiamas; ji, galima sakyti, neturi loginio pagrindo. Jos dažnai negalima suprasti. Ji įstatyta į kryžiaus rėmus, o kryžius daug kam yra paikybė. Meilės gylis siekia tiek, kiek ji yra pajėgi ir pasinešusi į auką. Ir niekas neturi didesnės meilės, kaip tas, kuris guldo savo gyvybę už savo prietelius.

Teisingai sako šv. Paulius: Tik kas yra „įsišaknijęs ir sutvirtėjęs meilėje“, tegali meilę išmatuoti Meilę galima pilnai pažinti ir patirti tik meilėje. Iš šalies žiūrint, ji dažnai atrodo nesąmonė ar paikybė. Tik tas, kuris myli, gali įvertinti jos galimybes. „Kas nemyli, pasilieka mirtyje“, sako šv. Jonas (1 Jon. 3,14).

V. Vokietija **T. Paulius**

LIETUVIŠKOS PAMALDOS

DERBY — rugsėjo 22 d., 11 val., Convent of Mercy, Bridge Gate.
ROCHDALE — rugsėjo 22 d., 11.30 val.
HUDDERSFIELD — rugsėjo 29 d., 1 val.

Per „Tiesą“ populiarinamos sovietinės dainos

(E) Komunistams rūpi kuo plačiau paskelbti „gerąsias dainas“ (suprask, šlovinančias partiją, režimą — E.). Šis reikalas jau buvo aptartas Maskvoje birželio mėn. įvykusiame kompozitorių ir muzikologų suvažiavime, o dabar pavergtoje Lietuvoje veikiančios Kompozitorių sąjungos valdybos sekr. P. Tamuliūnas paskelbė partijos direktyvas skatinančią ir iki šiol visiškai naują priemonę: stengiantis, kad „geros dainos“ pasiektų plačiąsias mases, jų gaidos periodiškai nuo rugpiūčio 3 d. pradėtos spausdinti „Tiesoje“. Pirmoji paskelbta daina „Priesakas“, jai žodžius parašė Pr. Rasčius, o muziką — J. Bašinskas. Dainos žodžiai apie Pirčiupio pelenus ir apie įprastinę sovietinių dainų frazę — taiką. („Taiką, saugot taiką ir visad būti budriems“).

Kelia rusų mokslininkų įnašą į lietuvių kalbą

(E) Šią vasarą Lietuvoje pasirodžiusi kalbininko J. Palionio apybraiža „Rusų kalbininkų indėlis į lituanistiką“ turi tikslą pavaizduoti tariamai didelius rusų mokslininkų nuopelnus lietuvių kalbos ugdymui ir plėtojimui. Tas rusų indėlis pavaizduotas priešrevoliuciniu laikotarpiu. Pasak autoriaus (plg. „Tiesa“ nr. 174, liepos 27 d.) dar 18 amž. M. Lomonosovo veikaluose rašyta apie lietuvių kalbos artimumą slavų kalboms. 19 amž. rusų kalbininkas P. Preisas skelbęs, kad lietuvių kalba esąs svarbus istorijos šaltinis slavų kalboms tyrinėti. J. Palionis ypač plačiai aprašė rusų kalbininko F. Fortunatovo ir jo mokinių darbus. Būdinga, kad Palionio apybraiža pirmoje eilėje skirta mokytojams, studentams.

KODĖL NERENGIAMI PABALTIJO FESTIVALIAI?

(E) Vak. Vokietijoje surengtoje Studijų Savaitėje neseniai iš Lietuvos atvykę studentai palietė kai kurias Lietuvos gyvenimo apraiškas. Įdomu, kad nuo 1957 m. Pabaltijo respublikose daugiau nerengiami pabaltiečių festivaliai, ir viena priežasčių esanti ta, kad lietuviams studentams prikišamas per didelis nacionalizmas. Į tokius festivalius Vilniuje, Rygoje ar Taline suplaukdavę daug studentijos, ir, festivalio dalyviams — pabaltiečiams — žygiuojant sostinių gatvėmis, pasigirsdavo šūkiai: „Tegyvuoja Lietuva“, „Lai dzivo Latvija“ ar „Elagu Eesti“. Jei žygiuodavo kitų tautybių dalyviai, minia juos sutikdavo tyliai ar net su švilpimais. Lietuviai studentai, atsidūrę kituose Pabaltijo kraštų miestuose, visuomet pasijunta esą kaip namie.

Probočių ŠEŠĖLIUOSE

A. MERKELIS

(1957 m. parašytos Vydūno monografijos II skyrius)

(10)

„I. Tragedijoj „Vėtra“ individas pameta tautą ir, tik mirtim išpirkęs savo kaltę, vėl su ja susijungia.

II. Dramoj „Ne-sau-žmonės“ netekęs tautinės sąmonės individas netenka nė žmogiškų teisių — jis tampa kitų vergu. Sušvitusi sąmonė padaro jį sau — žmogumi, ir jis nusikrato savo skriaudėjais.

III. Misterijoj „Šventa Ugnis“ mistiškas ilgesio jausmas stumia individą ieškoti tėvynės sielos. Bet kelias į tautą tiktai per savo pačio sielą. Skausmu apvalęs savo sielą, jis pabunda tautai, o kartu ir visai žmonijai“. (Ten pat, 97-98 psl.).

Trejopas individo kelias į tautos sielą Vydūno suglaustai išreiškiamas ir „Probočių Šešėlių“ Angoje Tautvydo ir Daivos dialoguose. Tautos Sielos ieškotojas Tautvydas, daug beprasmiškai klajojęs, ateina į gamtos Šventyklą ir pradiniu monologu išsako savo ilgesį:

Ir įžengiau pro angą.
Pasiilgims vadino.
Įvest žadėjo į šventyklą.
Tai jį sekiau. —
Betgi dabar —
Kur štai esu, — kaip jau nekartą!
Aplinkui tankūs painūs tankumynai!
Ir draiko vien rūkus — po tamsią plynią!
Nuleidus sparnus — sustojo siela.
Nebelekia tolyn.
O laukia — nieko nesulaukdama.
Ir veik pati taip negyva,
Kaip ši šalis visa.
Kodėl tik nepasilikau, kur buvęs!
Be sunkenybių gyvenu.
Ko tai nerimst širdis,
Kad, rodos, viskas taip ramu?
Argi iš tikro dirbčiau
Ant svetimos dirvos
ir dagą svetimiems berinkčiau,
Apleisdamas savuosius?
Argi gyvybės pasiilgęs
Kaip koks želmuo, kursai svetur
beaugdams vargst ir nyksta,
tikrų šaknų lyg neturėdamas?
Argi svėtimi visi draugai,
Kad nesiliaudama širdis vis ieško
toli savųjų — oi, toli —
kaip ir ant antro jūrų kranto,
kur, kaip nuduoda, bus tėvų namai,
bus tėviškė, tėvynė Probočių,
bus amžina ramybės Romuva.

(Probočių Šešėliai, 9-10 psl.).

Pakslusdamas savo ilgesingos sielos nerimui, Tautvydas klaidžioja po rūkus ir plynių tamsumus ir jau norėtų atgal grįžti, bet širdyje sušvitusi liepsnelė verčia tikėti, jog staiga, kaip sušvitęs žaibas, jo sielos akys atsivers gyvybės amžių slėpiniams išvysti. Jis stengias įspėti mįslę, kodėl pasiilgimas jį čia atvedė:

Ar, kad rymodamas
širdies jausmus suteikčiau
nudžiuvusiam stuobriui?
Ar kad sukelčiau negyvybėj
gyvybės atgarsį,
o tamsumoj sužadinčiau
atsispindėjimą šviesybės? — —

(Ten pat, 11 psl.).

Širdies nerimas kelia ilgesį, ilgesys žadina troškimus, troškimai ugdo tikėjimą, tikėjimas skatina siekimus, vedančius prie ieškomojo tikslo, ir tik jį suradus nurimsta kupina pilnybės ir šviesos, nes prieš ją atsidengia amžių slėpinys. Tautvydo klajonės po rūkus ir plynių tamsumus tai juk ieškojimas amžinosios šviesos, kurią jam apreiškia Daiva. Bet viena širdimi pasikliauti negalima, nes, kai ji džiaugsminga, gražu viskas, o kai ji nuvargusi, tai vėl viskas tamsu. Savo tautai ir tėvynei ne tas gyvas, kuris iš jos sau naudos ir pasimėgimo siekia, bet tik tas, kuris suprasdamas jai savo pareigas, dėl jos aukojas. Todėl Daiva Tautvydui ir sako:

Nereik norėti rasti, o būti.
Ieškok veikimo, ne pasimėgimo!
Kurs jau pasijaučia tėvynėje,
tas tur išmokt atverti širdį
ir duoti plūsti iš jos gelmių
su veikimu tyriausiam žmoniškumui!
Bet kam ir siela apsireiškė
pilnoj didybės iškilmybėj,
tas turi būti kiekviename
nors ir menkiausiame vaike tėvynės
jo atsigavimu, palaima jo,
jo tvirtumu ir jo šviesa.

(Ten pat, 14 psl.).

„Tai iš tiesų aukštos moralės ir aukštos išminties žodžiai, mokiną atprasti nuo subjektyvių nuotaikų, o kelią objektyvų veikimo pradą, laisvą nuo visokio hedonizmo, — rašo V. Mykolaitis. — Tik išsivadavę iš kraštutinio individualizmo, mes galime teisingai suvokti ne tik tautos, bet ir kiekvienos aukštos idėjos prasmę. Skatindama į tokį kelią, Daiva dar piešia jam paveikslą, kaip visos tautos — upeliai skubą į amžiną jūrą — žmoniją. Šitas paveikslas, kaip ir visa Anga, pagaliau ir visi „Probočių Šešėliai“ yra verta idealistinės filosofijos atžala. Tos filosofijos, kuri nuo Platono ligi paskutinio didelio idealisto Solovjovo, skelbdama amžinųjų idėjų pasaulį ir jų realizavimąsi regimais pavidalais, ligi šiol tebežadina, bent išrinktųjų, polėkius“. (Vydūno Dramaturgija, 100 psl.).

Tai, kas Tautvydui pasąmonėj dar tebesivaidena, tegalima pasiekti tik sunkiu darbu bei giliu įsijautimu į tautos nueitą kelią, ir Daiva, skaidrinanti jo sąmonę, kad jis įaugtų į savo tautą, sako:

Tamsiems sapnams tave išplėšiau,
O tai mane tu ir išvydai.
Eikš tad ir stokis pasiryžęs!
Žiūrėki į tautos kelionę!
Irgi save išvyski pati,
kaip čia keliavęs jau esi
ne viename amžiuje. —
kurs mirtyje pragaišo. —
Pasiklausyki aido —
tautos gyvenimo,
kaip jis, lyg jūrų bangomis,
atsigarsi ir supa tavo širdį!
Išgirski, koks čia tavo balsas,
ir jam širdyj duok suskambėti,
kad imtum sąmoningai
gyventi tautoje
ją savo gyvumu gaivindams!

(Ten pat, 17 psl.).

Tačiau Tautvydas dar neįstengia įžvelgti į jam Daivos rodomą turiningą savo tautos praeities kelią ir tik jaučias ramus ir laimingas ją suradęs. Daiva gi jam sako, kad prie jos būti tai ne tik pajusti ramybę ir būti sau laimingu, bet ir „suteikti tautai galingas ir gausias sroves gyvybės“, jis turįs atsikratyti tamsių sapnų šešėlių ir į tėvynę žvelgti savomis, bet ne svetimųjų akimis. Kaip geras vaisius pasilieka tos pačios vertybės ar jau nunokęs ar dar ne, taip ir su tautomis, ar jos iškilusios ar dar ne, žmonijoj kiekvieną tur savo vietą ir čia ji turi nokti ir parnešti vaisių (18 psl.). Žmogaus atbudimą savo tautai (vyriausiąją Probočių Šešėlių idėją) Daiva Tautvydui išreiškia šiais žodžiais:

Iš lengvo tik žmogus priauga tautai.
Pradžioj jisai ramiai kvėpuodams
sau miega prieglobstyj gamtos
ir judinas tik jai paliepus.
Užeina jam paskui vargai,
kad jis gyventi nor savaip
ir skirias nuo kitų,
nužemindams savo artimą.
Tai svetimi naudojas tuom.
Jam paim žemę iš po kojų,
įkinko kūną tad į jungą
ir jo galiausiai nor pavergti dvasią.
Tuomet žmogus tautoj pabunda
ir nor save surasti sieloj,
išvysti genijų tautos
Ir jo klausydamas gyventi! —

(Ten pat, 19).

Iš šių žodžių mums aiškėja, kas gi yra toji Daiva, „labai gražus, aukštas moteriškas pavidalas, su skaisčiais baltais ilgais rūbais“. (Ten pat, 8 psl.). Tai Tautos Genijus, išreiškiąs tautos dvasią. Kiek žmogus jautrus bei klusnus Tautos Genijaus balsui, glūdinčiame jo sieloj, tiek jis artimas tautos dvasiai ir jos pašaukimui. Jei Daiva — Tautos Genijus, tai Tautvydas — Tautos Kūrėjas, kuriam „siela apsireiškė pilnoj didybės iškilmybėj“, ir jis kiekvienam, nors ir menkiausiam tėvynės vaikui turi būti jo atsigavimas, palaima, tvirtumas ir šviesa. Tokia yra Kūrėjo paskirtis. Tautvyde, galėtume pasakyti, Vydūnas vaizduoja save patį, savo klaidžiojimus probočių šešėliuos, kol pagaliau išvydo Amžinosios Ugnies Aukurą (Tautos Dvasią) ir tapo didžiuoju vaidila.

Pirmosios Probočių Šešėlių trilogijos dalį, vienveiksmėje tragaidoje „Vėtra“, Vydūnas mus nukelia į žilosios praeities laikus, kada lietuviai vedė žūtbūtines kovas su kryžiuočiais, ugnimi ir kardu nešusiais Kristaus mokslo šviesą. Lietuvos didžiūnas Mantvydas nusilenkė jų smurto jėgai, tapdamas krikščioniu ir tikėdamas, kad jo šalis valdoma išmintingų ir teisių valdovų. Didžiūnas Kernius taip pat buvo tapęs krikščioniu, tačiau, matant, kaip atėjūnų nekaltai žudomi jo tautiečiai, sukilo jame probočių kraujas, ir jis grįžo prie senojo tikėjimo. Už tai kryžiuočiai nužudė jo žmoną ir kūdikius, o jį patį pavertė vergu, kurį, iš paniekos gelbėdamas, pasiėmė Mantvydas. Laisvų praeities laikų bičiulystė juose dar buvo neišblėsus, ir vergas Kernius savo kungui (ponui) Mantvydui drįsta priminti:

Ak, mielas kungas, tik vis brangina,
kan siūlo svetimi ateiviai,
o ko jie patys neigi tiek negarbin,
kad ben krislelis būtų regimas!
Nenoriu to nupeikt, kan aukštini.
Tai ne lietuvių būdas buvo,
nors jau iš lengvo pradeda įvisti
Bet mums vienybė ardoma,
ir patys skiriamės nuo Probočiun
Šešėliai, tarsi, slenkan po girias
Todėl ir matomai tėvynė žūva.
O, karžygi ir brangus kunge,
nepyk, kad aš sakau, kas regima:
Tėvynei — pakirstas tu medis!

(Probočių Šešėliai, 29-30 psl.).

(Bus daugiau)

EUROPOS NAMUOSE

RAŠO **E. CINZAS**

Vykdamas į Pabėgėlių Savaitę Borgharen, Olandijoje, nesitikėjau, kad pateksiu į 14 amžiaus pilį. Žinia, laikas ir suburžua zėję baronai suniaukė jos grožį vulgariais nudailinimais, palikdami neliestą tik apsaugos griovį, kurį praėjus pasitiko soc. moksl. dr. Waltmans.

„Mūsų tikslas nėra ant senojo pasaulio griuvėsių kurti naują, bet asmeniniais susitikimais ieškoti sveikų ir pozityvių minčių būsimajai jungtinei Europai. Pavyzdžiui, šypsojosi olandiško jumoro kupinas namų šeimininkas. „pilies rūsyje yra trys pilies valdovų mumijos iš 17 šimtmečio, ir, kaip matote, mes netrukdome vieni kitiems".

„Įkurti Europos Namus mintis kilo 1950 metais Marienburge, vieno Jungtinės Europos suvažiavimo metu", sutiko atsakyti į mano keletą klausimų dr. Waltmans. „Žinia, pradžia nebuvo lengva, bet šiandien jau veikiama taip, kad pilis be pertraukos yra pilna būsimųjų europiečių. Vyksta įvairūs suvažiavimai, studijų savaitės, pramonės bei žemės ūkio specialistų sambūriai ir pn".

„Ko siekiate šita Europos Pabėgėlių Savaite?" — klausiu.

„Kad įvairių rytų Europos tautų pabėgėliai galėtų asmeniškai susipažinti ir pažvelgti į jiems aktualius klausimus suvienytos ir taikios Europos dvasioje".

„Ar esate remiami Olandijos vyriausybės ir idėjinių Europos institucijų?"

„Pinigais Europos Namus ir jų veikimą remia Olandijos kulto ministerija, o esame skatinami plačiai užsimoti Europos Tarybos ir pan".

Man skirtam kambaryje su keletu pauksuotų Liudviko XV ir Liudviko XVI laikų lovomis radau ukrainiečių rezistencinės grupės veikėją iš Vokietijos, kuris išsamiau nušvietė Borgharen Europos Namų veiklą, nes nebe pirmą kartą yra buvojęs.

Vakare susirinkome į paskaitų salę: nemažas būrelis vokiečių studentų (daugumas iš rytinių kraštų), čekai, vengrai, ukrainiečiai, lietuviai ir kt.

Prof. Dr. R. Wieert kalbėjo apie teisinę pabėgėlių padėtį. Kadangi senukas profesorius gvildeno reikalus tik iš juridinio taško, o gal ir mes dar nebuvome įsidrąsinę, ir vykusiai išsisukdavo į politiką kryps tančių klausimų, tai paskaita nesukėlė ypatingų diskusijų.

Sekančią dieną atvyko Dr. H. Christ, taipogi juristas, iš Marienbergo su paskaita apie vokiečių tautą Europoje. Išryškinęs Vokietijos, kaip Europos centrinės valstybės, padėtį ir jos vaidmenį politikos ir ekonomikos srityje, referentas palietė 1945 metais nustatytąsias Vokietijos sienas. Pripažindamas, kad būsimoje Jungtinėje Europoje valstybinės sienos neteks savo reikšmės, Dr. Christ siūlė vadovautis tautinės kultūros įtaka, nustatant „kas yra mano ir kas — tavo". Vokietija dar neturi savo užsienio politikos, samprotavo paskaitininkas, o šitas toks ryškus veržimasis į Jungtinę Europą tėra tik psichologinė tautos išraiška, kuri nepajėgdama išspręsti ją slegiančių problemų, bando jomis nusikratyti, vildamasi, kad ateityje jos savaime atkris Idealioje Europoje.

„Mes, vokiečiai", sumavo referentas, „turime žinoti, kas yra mūsų ir kas kaimyno, kas yra lenkiška ir čekiška, bet ne kas yra lenkų ar čekų valstybių".

Bene po šitų minčių, nusakančių Dr. Christ nuomonę dėl būsimosios Europos sienų klausimo — panaikinant valstybines ir pasilaikant tautines, — buvo pasiektas suvažiavimo tikslas — grupinės diskusijos.

Pakliuvau nuosaikesnio galvojimo grupėn, kurią sudarė ukrainietis, priėmęs olandų pilietybę (ne anas rezistencinis veikėjas, kuris pasirodė bekompromisinis rusų imperializmo priešas), dvi pedagogės: olandė ir vokietaitė, neseniai pabėgusi iš DDR, senesnio amžiaus trys vokiečiai iš kažin kokių „Socialamtų", senelių prieglaudos direktorė, irgi iš Vokietijos, ir aš su ponia Spies-Gailūte.

Daugiau klausant negu kalbant, teko susidaryti nuomonę, kad vokiečiai (jie sudarė daugumą visose grupėse) Jungtinę Europą supranta kaip... Vokietiją. Jungtinės Europos Valstybės jų, vokiečių, suprantamos vakariniais kraštais. Man paklausus: kaip gi bus su milijonais slavų ir pabaltiečių, teko išgirsti miglotą atsakymą apie „apsisprendimo balsavimus" ar net atskiras Rytų Europos Jungtines valstybes.

Nuėjau kiton salėn pasiklausyti jaunųjų. Ten ir vokiški smuikai groja. Šaunios iškalbos studentas G., kilęs iš Čekoslovakijos, bet pasididžiuodamas tvirtina, kad čekai, kaip tautinis vienetas, niekada nėra egzistavę, kad lenkai turėtų būti dėkingi vokiečių kultūrai, kad prancūzai turėtų gauti vokiško kraujo transfūziją, — analizavo Dr. Christ paskaitą nuo šovinistinio arkliuko aukštumos.

Ponia Belinfante-Saidlo palietė skaudžias pabėgėlių nutautimo problemas. Ji estė ir griežtai pasisakė prieš asimiliaciją. Viskas priklauso nuo tėvų, tvirtino simpatiškoji ponia, ištekėjusi už olando ir gyvenanti Rotterdame. Kalba yra žmogaus sielos veidrodis, kalbėjo ji. Niekas negali pakeisti tautybės, kurią gauni gimdamas su Dievo skirtaisiais žmogui įsipareigojimais savo tautai. Išsižadėti jos yra lygu dezertyruoti. Kaip pavyzdį tautinės sąmonės išlaikymo ji nurodė lietuvius Amerikoje, kurie turį tvirtas tautines organizacijas, daugybę laikraščių, savas bažnyčias ir t.t. Na, pagalvojau, nėra jau taip gražu ir ten, kaip sakote, bet nutylėjau ir tik diskusijoms prasidėjus paklausiau, kaip ponia pramato nutautimo klausimą po 30 metų. Žydai ištisus šimtmečius buvo tremtiniai, bet išliko žydais, buvo kietas jos atsakymas. Vienas klausytojas (berods, Dr. Schulz) paklausė, kaip yra su asimiliacijomis ir integracijomis jos šeimoje. Ponia Belinfante atsakė, kad jos vaikai kalba estiškai, o vyras buvęs priverstas asimiliuotis į jos pusę...

Rugpiūčio 29 d. prie nedidelio stalo pasirodė Dr. Waltmans. Savo plačioje paskaitoje apie europinius nacionalizmus jis įrodė jų neigiamumą Suvienytąją Europą kuriant ir pasiūlė vadovautis nacionalinės kultūros pagrindais. Ką mes žinome apie lenkus ar pabaltiečius, klausė jis, ir ką anie žino apie mus? Juk kiek mes turime tautų, tiek ir savaip nušviestų istorijų. Istorinė praeitis neturėtų būti suprantama, kaip karų aprašymai, bet kaip žmonijos kultūrinės evoliucijos archyvas. Kiekvienas europietis turėtų kalbėti bent trimis kalbomis. Suvienytąją Europą reikia pradėti kurti nuo mokyklinio jaunimo, standartizuojant pagal europinės brolybės idealą vadovėlius, nedaryti iš Europos „mano", bet „mūsų". Tikėkite manim, sakė Dr. Waltman, kad diskusijos ar ginčai daug daugiau suartins mus, negu kad būtume perskaitę tomus knygų apie Europos vienybę.

Dr. Kušpeta buvo pristatytas su išsamiai paruošta paskaita apie Rytų ir Vidurio Europą vakar ir šiandien. Trumpai tepalietęs savo gimtąją Ukrainą, referentas nušvietė Rytų Europos kultūrinę ir ekonominę praeitį iki šių dienų. Jo nuomone, ten vyksta rusifikacija ir sovietizacija. Sovietinėse respublikose vartojama nutautinimo politika, ištisas grupes žmonių tremiant į azijines sritis, siunčiant jaunimą „naujų dirvonų" paruošti, kur jie, aplinkybių verčiami, kuria mišrias šeimas. Pradžios mokyklose įvedamas priverstinis rusų kalbos mokymas. Juos norima suvaržyti „ekonominiais pančiais", kurių pasėkoje vienas kraštas priklauso nuo kito, o virvutės gale yra viską tvarkanti Maskva. Savaime suprantama, sako Dr. Kušpeta, kad rusai pasiima lūto dalį. Vokietijos susivienijimas esąs tolimos ateities klausimas. Rusai bijo stiprios Vokietijos, o, tarp kitko, bijo, kad DDR sugriuvus gali ja pasekti ir kiti satelitai. Daug vilčių jis nedavė ir kitiems sovietų pavergtiems kraštams.

Tą pačią dieną buvo atvykę vokiečių radijo atstovai ir įregistravo trumpus pasikalbėjimus su įvairių tautybių pabėgėliais. Pakviestas prie magnetofono, tikėjausi, kad reikalas eis apie Suvienytąją Europą, bet mielas žmogus mandagiai davė suprasti, jog šnektelčiau tik apie pabėgėlio buities dalykus. Tokią liniją turėjo išlaikyti ir kiti, o vengrų kunigas net gerokai sušilo, iki susivokė, ko iš jo norima, kokios pažiūros laikytis.

Olandų radijo žmonės buvo jau daug drąsesni ir be iškarpų perdavė vienos vokietaitės nuomonę apie DDR režimą. Jų žurnalistai stengėsi giliau iškelti politinių pabėgėlių problemą, nevengdami politinių temų ar net pabrėždami jas pokalbiuose.

Paskutinį Savaitės vakarą olandų kun. Rood kalbėjo apie Rytų Europos Bažnyčias. Įrodęs, kad ortodoksinė bažnyčia sovietijoje tėra tik klusnus komunistinio režimo įrankis, tėv. Rood ilgiau sustojo ties persekiojimais Čekoslovakijoj ir Lenkijoj. Beveik visi Čekoslovakijos vyskupai buvo kalinami arba laikomi namų arešte. Vienas vyskupas esąs paverstas kiaulių šėriku, o kitas — kolchozo šoferiu. Minėtame krašte partiečių skaičius siekia iki 30 proc. visų gyventojų. Kunigai yra terorizuojami neatlikinėti pastoracinių pareigų. Seminarijos esančios uždarytos, o bažnyčios varžomos rafinuotais potvarkiais.

Prisiminęs, kad su popiežium Jonu Vatikanas pradėjo švelninti santykius su komunistiniais kraštais, jis klausė, ar tai sumažins bažnyčių persekiojimą? Tai parodys netolima ateitis, sakė tėv. Rood.

Praskaidrinti sunkiai nuotaikai jis papasakojo apie kard. Spelmano kalbą Romoje. Kard. Wyšinskis klausėsi jo išvedžiojimų ir padrąsinimų „tylinčiai Bažnyčiai". Spelmanui baigus, Wyšinskis pakilęs ir paklausęs, apie kokią tylinčią Bažnyčią jis, Spelmanas, kalbąs? „Lenkijos Bažnyčia garsiai kovoja prieš komunizmą ir netyli, o jeigu jau kalbame apie „tylinčią Bažnyčią, tai ji tikriausiai bus jūsiškė".

Rugpiūčio 31 d. praėjo besidalijant asmeniškais įspūdžiais. Vakare susirinkome didžiojon salėn atsisveikinimo vakarui. Dainavome įvairių tautybių dainas, ir kiek viena grupė pašoko tautinių šokių.

Gerai organizuota ir sumaniai pravesta Europos Pabėgėlių Savaitė praėjo jaukioje dvasioje, ir kiekvienas pasižadėjo sekančiais metais vėl atvykti. Tikėkime, kad sekančiais metais galėsime pristatyti ir Lietuvį, kuris išsamiai supažindintų margatautę bendruomenę su Pabaltijo padėtim.

Ten, kur Nemunas banguoja

(Tarybinės spaudos ištraukos, kurios aiškios ir be aiškinimų)

Oi nelaimė, ką aš matau —
Širdį ver kaip yla:
Numylėtoj mano vietoj
Gyvena barzdyla.

A. Vienažindys

— — —

SKELTANAGIŲ KOOPERATYVAS

Šilutėje šiomis dienomis ant telegrafo stulpų pasirodė ranka rašyti skelbimai, kviečiantieji į J. Janonio v. kultūros ir poilsio parką... karvių savininkus!

Į kvietimą karvių savininkai atsiliepė visi kaip vienas. Prigužėjo—visus takelius, visas šokių aikšteles užplūdo. Griausmingais plojimais sutiko atvykusį pirmininkauti jų gamybiniam pasitarimui miesto vykdomojo komiteto pirmininką Folgmaną. Paskui iš savo tarpo išrinko spec. komitetą rūpintis karviškais reikalais ir čia pat sumetė jam po 3 rublius nuo karvės — reprezentacijai! O kadangi mieste yra keli šimtai karvių, tai susidarė visai padori sumelė, kurios dėka komitetas tikisi pralaužti visas kliūtis savo sunkaus darbo kelyje.

Šilutiškiai, neturintieji karvių, šitą privatininkų organizaciją vadina „Skeltanagių kooperatyvu" ir nesupranta tik vieno — iš kur šitos karvės aprūpinamos pašarais žiemai, jeigu nė vienos karvės savininkas nei nuosavų pievų, nei žemės neturi?

PUIKIAI MECHANIZUOTAS CECHAS

Vadovai tokių pramonės įmonių, kuriose blogai mechanizuojami sunkūs darbo procesai, gali atvykti pasimokyti į Šilutės hidraulinių pavarų gamyklos liejimo cechą. Čia jie pamatys puikius mechanizacijos pavyzdžius.

Ceche stovi mechanizuota žemių paruošimo linija susidedanti iš transporterio ir valymo mašinos. Tiesa, kol šitų įrengimų nebuvo, darbininkai laisvai prieidavo prie sietų, o dabar specialiais laipteliais laipioti per šitą mechanizaciją.

Netoliese stovi kitas įrenginys: liejinių nuvalymo mašina. O ką darys nestovėjus, jeigu ją pastatė ir tada pamatė, kad trūksta kažkokių dalių? Čia pat stovi ir kitas transporteris, kuris turi gabenti nubirusias žemes nuo nuvalytų liejinių. Puikus transporteris. Naujas. Ir žemes gabentų. Bet kadangi valymo mašina stovi, tai ir jis dėl kompanijos stovi. Neseniai ir testovi — dar tik dveji metai...

Ceche įrengti puikūs ventiliatoriai orui gryninti. Kai juos pastatė, pradžioje turėjo bėdos — jie sukosi, kaip pasiutę, ir ištraukdavo iš cecho visus dūmus bei kalkes. Sako, net popiergalius ištraukdavo. O dabar nebe. Mat, jų varikliai kartą pardegė, tai, užuot pataisius, jų vieton pastatė kitus variklius, daug silpnesnius. Tai šie dabar ramiai sau zvimbia ir nieko netraukia. Žodžiu, nugalėjo įsisiautėjusią mechanizaciją.

Yra ceche ir kitas puikus įrenginys — vandeniui gazuoti. Labai patogus naudotis. Vienas darbininkas apžiojo čiaupą (mat, stiklinės ar puodelio nėra), o kitas suka būgno rankeną, kad vanduo įsigazuotų. O vanduo nesigazuoja. Ko jam gazuotis, jeigu gazas pro skylę būgne į orą iššnypščia? Šita skylė būgne neseniai ir atsirado, vos prieš pusę metų, o iš gazuoto vandens atsigerti vis tiek išeina pššš!..

Yra ir dušai metalo liejikams nusiprausti. Ir net labai patogūs. Iš jų visada gali sužinoti, kokia šiandien vyr. mechaniko nuotaika: jei vanduo šiltas — nuotaika gera, jei šaltas — nekokia. Tiesa, truputį nepatogu, kad liejykla vienose patalpose, o dušas kitose. Mat, jei pirma nusiprausi, tai, kol pereisi į liejykloje esantį persirengimo kambarį, nuo rūbų vėl susitepsi, o jei pirma persirengsi, tai, kol nueisi praustis, — švarius rūbus ištepsi.

Dėl visų šitų patogumų ir jaudinasi direktorius V. Sinkevičius:

— Jau kad prigriebsiu kada mechaniką —bematant visą mechanizaciją sutvarkys!

Bet nei griebs, nei ką. Tik žada. Ir liejikus jau dveji metai pažadais prausia, pati kinimais girdo. Užtat ir liejikai čia sezoniniai: vos išaušta pavasaris, ir išsiskirsto kas sau, ieškodami žmoniškesnių darbo sąlygų: vieni į durpynus patraukia, kiti prie melioracijos darbų...

Štai ką reiškia „gera mechanizacija"!

TEBEŽAIDŽIA SU KALADĖLĖMIS

Jei nueitum pamokų metu į Šilutės mokyklos-internato chemijos kabinetą, ten pamatytum keistą reiškinį: mokiniai, jau paūgėję jaunuoliai ir merginos, ne chemijos formulių mokosi, o sėdi ant grindų ir dėlioja kaladėles. Kaip vaikų darželyje.

— O kas čia nepaprasto? — paaiškintų jums mokytojai. — Štai gavome naujus laboratorinius stalus iš I. Meskupo v. Ukmergės baldų kombinato, o jie, vos pajudinsi, ir iširsta. Tai ir dėliojame, mėginame iš naujo sustatyti... Kai kurie auklėtiniai užaugę ketina tapti baldininkais, tai čia, neva, praktiką atlieka. Tik tokiais baldininkais, kaip dėdės iš Ukmergės, jie nesiruošia būti: jie ketina savo gaminamus baldus gerai suklijuoti!

Po Šilutę dairėsi:

V. Lomsargis

„Komunistiniu keliu" laikraščio bendradarbis

L. Karolėnas

„Šluotos" korespondentas

„Šluota", 1963 m. Nr. 13

Popovas supyko: žalingas vietininkiškumas kolchozuose

(E) „Tiesos" pasikalbėjime su LKP CK sekretorium Borisu Popovu (plg. 182 nr. rugp. 6 d.) šis išryškino Maskvos reikalavimą dar daugiau pristatyti grūdų, kėlė varoviškus reikalavimus sėkmingai nuimti derlių ir reikiamai pasiruošti rudens sėjai. Popovo žodžiais, „seniai nėra buvę taip palankių gamtinių sąlygų derliui". Kitoje vietoje partinis pareigūnas Popovas pripažino, kad praėjusiais metais dėl nepalankių oro sąlygų **„daugelis ūkių nepardavė valstybei grūdų"**, ir toliau pastebėjo, kad „kai kurių ūkių vadovų tarpe susidarė nuomonė, kad ir šiais metais bus galima išvengti grūdų pardavimo valstybei". Tai įdomiausia partinio varovo pasikalbėjimo pastraipa, nes dėl panašių nuomonių jis čia pat apkaltino „labai žemą" ūkių vadovų nesąmoningumą, be to, jo žodžiais, „daugelis jų dar neatsikratė žalingų vietininkiškumo nuotaikų, nieko bendra neturinčių su komunizmo statytojų morale".

Maskvinio kolonializmo atstovas, lietuvių vietininkiškumu (taigi, prisirišimu prie senųjų tradicijų) pasipiktinęs, tegalėjo varoviškai sušukti: „Ne, draugai. Praėjusieji metai nebepasikartos!" Jis visu rimtumu tegalėjęs pabrėžti, kad šiais metais „visi be išimties" kolchozai, sovchozai privalą laiku ir pilnutinai įvykdyti grūdų pardavimo planus.

JONOSFERINIS TRIUKŠMAS

Prancūzų žurnaluose rašoma apie neišaiškinamą triukšmą, kurį skleidžia jonosfera. Kai kurie mokslininkai mano, kad šį triukšmą sukelia į Žemės atmosferą patekę meteoritai. Užrašytas į magnetofono juostą (leidžiamą 160 kartų didesniu greičiu už įprastinę), šis triukšmas, kuris vadinamas „rykavimu", šiek tiek primena šuns lojimą.

VAISTAS NUO PYKČIO

...Jūs pasipiktinę. Apmaudaujate. Bejėgiškumas siutina... Nesielvartaukite. Vaistas nuo pykčio yra. Ir gana paprastas: reikia keletą kartų giliai įkvėpti.

Giliai alsuojant, organizmas gauna daugiau deguonies, daugiau jo tada gauna ir nervinės ląstelės. Dėmesio nukreipimas ir nervinės sistemos maitinimo pagerinimas veikia raminančiai.

NESENI PRISIMINIMAI

KĄ PERGYVENO LIETUVOJE PRIGLAUSTA RYTPRŪSIŲ MERGAITĖ

Šiurpūs vaizdai Karaliaučiuje. Kai išbadėję maitinosi žmonių lavonais. — Lietuviai tikrai draugiški, — pripažįsta dabar atvykusi į Vakarų Vokietiją

(Elta) Neseniai į Vakarus atvykusi Lietuvoje išaugusi Rytprūsių gyventoja Eltos atstovui papasakojo savo šiurpius įspūdžius iš pergyvenimų tuoj karui pasibaigus Karaliaučiuje ir vėliau Lietuvoje. Jos pasakojimai žymiai išsiskiria iš kitų, ir ji vietomis nurodo į sukrečiančius pokarinio laikotarpio įvykius.

Jauna Rytprūsių gyventoja dabar yra įsikūrusi Vak. Vokietijoje. Noriai skaito lietuvišką spaudą ir laisvai rašo lietuviškai. Paklausta, kaip atrodo jos jaunystė, ką ji pergyveno sovietams užėmus Karaliaučiaus miestą, ji atsakė, kad 1945 m. jai sukako 9 m. amžiaus, ir, vos keliems mėnesiams praslinkus nuo sovietų įžygiavimo, ji neteko brolio (jis mirė sužeistas), o metų pabaigoje visai šeimai susirgus šiltine, ji netekusi abiejų tėvų. Jaunai merginai pavyko pasveikti, ją atsiėmė pusseserė, tačiau ir po 1946 m. atsirado įvairūs pavojai. Pusseserei teko slėptis ir saugotis sovietų karių. Tais 1946 m. prasidėjęs badmetis, ir teko susidurti su, atrodytų, neįtikėtinais dalykais.

—Ar tekdavo maitintis arkliena ir pan?

— Taip, anuomet mes išeidavome į užmiesčius ir rasdavome pastipusių arklių. Tai būdavo, sakyčiau, laukinių puota. Tačiau vėliau ir arklienos pritrūko, ir štai dabar ir baisu pagalvoti, kur nuveda badas. Tuo metu būdavo daug numirėlių, kurių nespėdavo greitai palaidoti. Jie būdavo paguldomi kapinių lavoninėse, na, ir neilgai trukus prasidėdavo kova dėl lavonų. Kas stipresnis, tam pavykdavo nupiauti daugiausia negyvėlių mėsos. Dabar atrodo keista, bet anuomet, 1946 m., dėl to niekas nesijaudindavo. -

Badas vertė valgyti ne tik žmogieną, bet ir vogti. Taigi, kai patirdavome, kad ateina traukinys su anglimi ir druska, eidavome vogti... Kai tik stotyse pasirodydavo traukinys, mes jį puldavome, o jei juose būdavo sovietinių kareivių, maldaudavome maisto. Tai vis būdavo gyvuliniai vagonai, ir kartą, įtraukta į tokį vagoną, iš ruso gavusi pavalgyti, patekau į Lietuvą.

— Kokiomis aplinkybėmis patekote į Lietuvą, ar pati prašėte būti nugabenta?

— Taigi, kaip minėjau, kartą tokiame vagone valgiau ir nepajutau, kaip traukinys pajudėjo, turėjau laimės, kad pakeliui manęs neišmetė, o traukinys vyko pro Lietuvą. Jam sustojus Kaune buvau išsodinta. Tuo metu lietuviškai nesupratau nė žodžio (o dabar šių pasakojimų autorė gražiai kalba ir taisyklingai rašo lietuvių k.). Be tikslo vaikščiojau po miestą, teko ir čia matyti išbadėjusių žmonių. Mane turguje pargriuvusią be sąmonės, pasiėmė globoti senyva moteriškė. Žinote, ji turėjo daug vargo su manimi, teko ir sirgti ir atsikratyti daugybės utėlių, o po metų jau niekas manęs negalėjo pažinti. Jau pradėjau pamiršti visus sunkumus bei pergyventą vargą, jau slinko metai ir atsirado kiti rūpesčiai. Į mokyklą manęs nepriėmė, nes neturėjau dokumentų, o kai sukako 19 metų, manimi susirūpino milicija, nes juk neturėjau teisės gyventi neregistruota.

— Taigi susidūrėte su biurokratiniais vargais... bet vėliau jums pavyko gauti darbo?

— Taip, ilgai teko rašinėti į Maskvą, pagaliau gavau pasą ir, ilgai ieškojusi, gavau darbą lopšelyje. Čia ir išdirbau ligi išvykdama iš Lietuvos. Mano antroji „mama" 1957 m. mirė, ir vėl likau viena.

— O kokiu būdu Tamsta patyrėte žinių apie Vokietijoje gyvenančius artimuosius?

— Tais 1957 m. per Raudonąjį Kryžių patyriau, kad mano kitas brolis gyvas ir gyvena Vak. Vokietijoje. Tad pradėjau su juo susirašinėti. Savo darbu lopšelyje buvau patenkinta, buvau mylima ir vis girdėdavau sakant, kad vokiečiai tai švarūs ir sąžiningi žmonės. Vėliau lankiau vakarinę mokyklą ir lopšelyje dirbau tik rytais. Čia buvo lietuvių ir rusų vaikų.

Lopšelyje turėjome tris vaikų grupes. Vienoje grupėje būdavo ligi 25 vaikų. Mes buvome tik dviese (sesuo ir sanitarė), dar turėjome gydytoją, tad personalo buvo per maža, nes tekdavo dar atlikti ir valymo darbus. Jie buvo sunkūs, bet aš pripratau ir buvau patenkinta. Pasiryžusi būti medicinos seserimi (gail. sesele), turėjau išeiti pagreitintą kursą, ir per šešeris metus pavyko baigti devynias klases. Mokslas sekėsi neblogai, nors su lietuvių k. rašyba ir turėjau sunkumų. Mokykloje visi buvo verčiami stoti į komjaunimą ir prisaikdinami (duodavo priesaiką) neiti į bažnyčią, tačiau, kaip vokiečių tautybės, man sudarė išimtį. Tarp tautybių didelio skirtumo nedarydavo. O dėl lietuvių būdo tegaliu pasakyti, kad žmonės tikrai labai draugiški. Niekuomet nepamiršiu, kaip jie visi manimi džiaugėsi, kai po ilgų kelių metų rašinėjimų pavyko išvykti į Vakarus.

— Tad buvote tikrai suaugusi su Lietuva, jos gyventojais?

— Taip. Mane gražiai išleido, gavau dovanų, daugiausia gintaro dirbinių. Ir pats išsiskyrimas buvo sunkus, nes su žmonėmis buvau labai susigyvenusi. Mano troškimas — dar kartą juos visus pamatyti ir su jais pabūti. Tokie buvo mano praeities pergyvenimai. Panašus likimas buvo ne tik mano, panašaus likimo buvo sulaukę ir labai daug žmonių, gyvenusių Karaliaučiuje ar jo srityje.

SOVIETINIS TEISINGUMAS

„Izvestijos" paskelbė įdomų atsitikimą, kaip sovietuose tvarkomas teisingumas. Anna slaugė savo sergančią motiną. Bet ji buvo suimta, atsidūrė teisme ir buvo išsiųsta į Sibirą. Po metų paaiškėjo, kad jos kaimynai melavo, kai liudijo, jog pas ją lankydavosi vyrai. Teismo pirmininkas melavo, kai sakė, kad ji vengia darbo (ji dirbo restorane). Restorano vedėja melavo, kad ji buvusi girtuoklė, nes policija jai taip sakė.

O ta Anna dar ir dabar tebėra Sibire.

Europos lietuvių kronika

LONDONAS

CHORAS Į NOTTINGHAMĄ

Londono Bažnytinis Choras vyksta į Nottinghamą išpildyti Tautos Šventės programos rugsėjo 21 d., šeštadienį.

Yra atlikamų keliolika vietų autobuse. Kas norėtų vykti kartu su choru, prašom užsirašyti Z. Juro krautuvėje. Autobusas išvažiuoja nuo Lietuvių bažnyčios (21, The Oval, Hackney Rd., London, E.2) 12 val. vidurdienį.

PO AUDROS LIET. NAMUOSE

Dabar jau turime apsčiai lietuvių jūrininkų svetimuose kraštuose. Vieni jų paplaukioja ir meta šitą profesiją. Kiti plaukioja plaukioję, išlipa į krantą ir sako sau: gana. Tačiau pabūna, pabando sausumoje vienokį ir kitokį darbą ir vėl išplaukia. Jūra juos traukia. Treti net ir nebando su vandenimis išsiskirti ir ieškoti kitokios duonos. Jie ilgiau ar trumpiau pabūna krante, paatostogauja, bet be jokių pažadų nebegžįti, kur kasdien suraus vandens purslai taškosi ir nuolat nauji pavojai ir uostai.

Nemaža tų lietuvių jūros vilkų, kur buvę, kur nebuvę, vis užklysta į Lietuvių Namus Londone ir čia laukia tų pačių ar kitų laivų. Čia taip pat pasisvečiuoja ir kai kurie latviai ir estai jūrininkai, lietuvių draugai.

Šiomis dienomis grįžo net trys lietuviai — senas vilkas Vl. Usovičius ir du broliai Andruškevičiai — su būriu latvių. Tai latviško laivo Spidolos įgulos dalis. Tasai laivas ilgesnį laiką sukiojosi apie rytinį Pakistaną, kur labai reikalingi laivai. Gegužės 28 d. jis dar stovėjo Chittagongoje, uoste, kai užėjo ciklonas su milžiniškomis bangomis. Tame rajone tada žūvo apie 20.000 žmonių. Pvz., upės pakrantėje prie jūros stovėjęs naujai pastatytas miestelis su 2.000 gyventojų buvo visiškai nušluotas, ir gyvi išsigelbėjo tik 2 žmonės. Ciklonas užklupo žmones nelauktai, neįspėtus.

Toje audroje buvo apdaužyta ir latviškoji Spidola. Palaidi laivai užplaukė ant jos.

Truputį pasiremontavusi, Spidola išplaukė į Bombėjų, pasikrovė rūdos ir nugabeno ją į Jugoslaviją. Iš ten pasuko į Ispaniją, o iš Ispanijos — į Anglijos Manchesterį ir paskui į Cardiffą pagrindinai remontuotis. O paskui?

Paskui laivas vėl plauks į Pakistaną, kur, be kita ko, nežmoniškai karšta, taip pat ir tos audros dažnos. Tai visi jūrininkai atsisveikino su laivu. Kai juos vėl ims traukti jūra, tai jie plauks jau kitais laivais.

WOLVERHAMPTONAS

TAUTOS ŠVENTĖS MINĖJIMAS

Rugsėjo 7 d. Three Crowns restorano salėje Wolverhamptone įvykęs Tautos šventės minėjimas sutraukė gausų būrelį tautiečių.

Minėjimas praėjo darniai ir kultūringai. Programoje buvo kun. J. Budzeikos, MIC, paskaita, meno vadovo Vl. Narbuto žodis ir jaunųjų pasirodymas.

Ypač gražiai pasirodė jaunieji talentai— Danutė Ivanauskaitė, Jonukas Petkevičius ir Vidutė Karnalavičiūtė.

Svečiai iš Birminghamo buvo susižavėję jaunaisiais muzikais ir iš savų sutaupų davė jauniesiems menininkams toliau meno žinioms gilinti 7 svarus. Ši piniginė dovana buvo priimta su didžiausiom ovacijom. Tėvai ir jaunimas širdingai dar kartą dėkoja Broniui Simonaičiui už 5 sv. ir Eugenijui Birbilui už 2 svarus.

Po programos sekė šokiai ir alutis.

Užbaigai buvo sugiedotas Tautos himnas.

Sekmadienį, rugsėjo 8 d. tautiečiai buvo susirinkę seselių koplyčioje, kur kun. J. Budzeika atnašavo šv. Mišias už Lietuvą.

Po mišių visi susirinko į miesto kapines, kur buvo pašventintas A.A. Alfonso Adomaičio antkapis.

Antkapį pašventino ir pamokslą pasakė kun. J. Budzeika. **D. N.**

PADĖKA

Aš, Elena Banienė, jau 13 metų serganti ir gulinti lovoje, reiškiu nuoširdžią padėką visiems aukojusiems tautiečiams ir atjaučiantiems mano sunkią padėtį. Ta parama naudodamasi aš galėsiu nusipirkti mano gyvybei palaikyti reikiamų vitaminų, nes daktaras jų neišrašo, o mano vyras, gaudamas mažą atlyginimą, nepajėgia, tas atlyginimas tik pragyvenimui. Be to, didžiausią padėką reiškiu Boltono Skyr. Kasininkui P. Vl. Panvui, kurio pasišventimo dėka padėti artimui buvo surinkta man £18.10.0 aukų.

Su pagarba **E. ir J. Baniai**

TAURAS

(A. BRIEDIS)

MAIL ORDER&PARCEL SERVICE

3, ST. DUNSTAN'S GARDENS

LONDON, W.3

ENGLAND

Tel. ACO 4374

SIUNTINYS NR. 10

10 jardų vienos arba 3x3½ jardo 3 spalvų lygios medžiagos, tamsiai mėlynos, juodos, rudos, pilkos ar žalsvos, su įaudimais kraštė „ALL WOOL MADE IN ENGLAND", 100 proc. grynos vilnos, su visais mokesčiais tik **19 sv. 10 šil.**

SIUNTINYS NR. 10 A: toks pat kiekis 100 proc. grynos vilnos medžiagų, bet be įaudimų kraštuose ir juostelėmis, panašių spalvų, tik **16 sv. 6 šil.**

Prie bet kurio iš tų siuntinių jūs dar galite pridėti apie 10 sv. svorio kitokių prekių, temokėdami tik už prekes.

Geriausios išsimokėjimo sąlygos, tinkančios jums.

Pavyzdžiai tuojau pasiunčiami parašius.

TAZAB & CO. LTD.

22, ROLAND GARDENS, LONDON, S.W.7,

LIETUVIŲ SKYRIUS

DIDŽIAUSIA SIUNTINIŲ FIRMA PASAULYJE

Didelis pasirinkimas prekių, specialiai gamintų mūsų firmai, kurių labiausiai pageidaujama Lietuvoj. Grynos vilnos medžiagų žaketai tikro avies kailio pamušalu, tikros odos paltai ir žaketai. Moteriški nailoninio kailio paltai su specialiu šiltu pamušalu ar be pamušalo. Didis pasirinkimas grynos vilnos medžiagų vyriškiems ir moteriškiems kostiumams, suknelėms ir paltams.

ODOS. AVALYNĖ. APATINIAI. ŠVEICARIŠKOS KAŠMIRO VILNOS SKARELĖS. PŪKUOTOS SKAROS „BABUŠKI". MOTERIŠKI, VYRIŠKI IR VAIKAMS MEGZTINIAI. HOHNER AKORDEONAI.

Labai specialus pasiūlymas, kuris galioja tik trumpą laiką. Mes esame pavadinę tai „komerciniu siuntiniu". Trys atkarpos puikiausios rūšies Worstedo (kamgarn) dailiems vyriškiems kostiumams (gryna vilna), dvi atkarpos tamsiai mėlynos ir viena ruda (iš viso 10 jardų), tiktai už 21.0.0 svarą. Kaina yra kartu su visais mokesčiais — su muitu ir licenzijos mokesčiu. Ar begali būti geresnė proga padėti saviškiams Lietuvoje?

Nauji puikiai iliustruoti lietuviški kainoraščiai.

Visas susirašinėjimas vykdomas l i e t u v i š k a i.

VARGSTANTIEMS PAREMTI

„BUČIUOJAM JŪSŲ BALTAS RANKELES IR KOJELES, KURIOS SIUNTINĖLĮ ATNEŠĖ"

... „Gėda mums prašyti, bet kai vargas spaudžia, žmogus nebetenki gėdos"... taip rašo J. iš Lenkijos, dėkodama už gautą senų drabužių siuntinį. Savo laiške ji prašo atsiųsti jai nors seną plaukams kirpti mašinėlę, nes... „vaikai eina į mokyklą, reikia dažnai juos kirpti, o nėra su kuo. Kai nueini pas kaimyną, tai labai nenorom paskolina, o naujos nupirkti neįveikiam, nes kaštuoja 400 zlotų".

„... Ak, mieli broliai ir sesės. Jūs negalite įsivaizduoti, kokia mus ištiko laimė, kai gavome Jūsų siuntinėlį. Tai pirmą kartą mes, čia gyvendami, pasijutome, kad lietuviai mūsų nepamiršo... Genė ko neverkė, kai apsiavus pamatė, kad batukai labai dideli... Bet tegu palaukia. Gal turite kokių senų kojinių ar mergaitėms sijonėlių. Atsiųskite, nes mes neįveikiam aprengti savo vaikų... Sudiev. Mes dėkojame Jums tūkstantį kartų ir laukiam atsakymo". An.

„... Sveikinu Jus, Broliai Lietuviai, su Dievo žodžiu Garbė Jėzui Kristui"... taip savo laišką pradeda ir toliau gražia rašysena rašo:

..., Aš neprašau ko gero, o tik kokių nors senų drabužių ir seno apavo, nes aš viena dirbdama neįveikiu aprengti motinos ir 80 metų amžiaus močiutės. Aš tikiuos, kad išgirsite, sesės, mano prašymą ir sušelpsite dideliame varge"...

„Brangūs lietuviai, aš sužinojau Jūsų antrašą per gerus žmones, kad Jūs neturtingus sušelpiat siuntiniais su senais drabužiais. Mes esam netekę savo Tėvynės ir gyvename dideliame varge. Ypač neturime kuo aprengti mažų vaikų. Dar didesnis vargas mus ištiko, nes neseniai palaidojome savo motiną. Mažum galėtut pagelbėti ir atsiųsti senų drabužių mūsų trims vaikams, einantiems į mokyklą". A.

Panašaus turinio laiškų Londono Lietuvių Moterų Šalpos Draugija DAINAVA gauna labai daug, tačiau, suprantama, ji neįveikia visiems prašantiems pasiųsti.

Šiais metais Dainavietės, pagal toliau pateikiamąją apyskaitą, atliko:

Pinigais sušelpė senelius ir ligonius, gyvenančius Anglijoje,	£46.13.9
Pasiuntė 14 siuntinių Lenkijon ir vieną Lietuvon už	36.3.3
Paaukojo Jaunimo Stovyklai	5.0.0
Paaukojo Londono jaunimo grupei	3.0.0
Londono šeštadien. mok. reikalams	3.0.0
Londono Liet. Bažn. reikalams	7.0.0
Vasario 16 Gimnazijai	10.0.0
Dainavos vidaus reikalams (bazaro organizavimo, fantų ir kt. smulkių išlaid.	8.0.0
Viso išl. 1962.X.28 d. - 1963.IX.7	£126.18.4

Per tą laiką dainavietės turėjo pajamų:

1962 m. rudens baliaus pelno	37.1.6
Kalėdinio Bazaro pelnas	62.15.10
Pavasario baliaus pelnas	27.16.1
Aukos ir kitos pajamos	6.19.0
Viso pajamų	£134.12.5
Lieka	£7.14.1
Pridėjus likutį iš ankstyves. metų	£82.6.6
Kasoje turima	£90.0.7

Iš šios apyskaitos matoma, kad Londono Liet. Moterų Šalpos D-ja Dainava pajamas surenka iš kalėdinio bazaro ir balių. Dainavietės prašo ir šių metų kalėdiniam bazarui paaukoti fantų, kad iš jų būtų galima surinkti kiek pajamų ir sušelpti varge atsidūrusius tautiečius.

Artėjant žiemai, dainavietės vėl rengia padėvėtų drabužių siuntinius Lenkijoje gyvenantiems lietuviams. Todėl geros širdies tautiečiai prašomi siųsti drabužių ir avalynės siuntinius šiuo adresu: DAINAVA, 1, Ladbroke Gardens, London W. 11.

L.L.M. Šalpos D-jos „Dainava" Valdyba

Skaitytojų laiškai

KAM PASITARNAUJAMA?

„Europos Lietuvio" nr. 36 užtikau J. L-bės pasisakymą. Perskaičiau jį ir iš karto pajutau dvokiantį raudoną kvapą.

Kokį įspūdį padarė man? Iš pradžių buvo labai keista, paskui pikta, dar vėliau norėjau numoti į tai ranka. Bet jūs vis dėlto mane skaudžiai užgaunate, ir todėl nusprendžiau išlieti savo širdį.

Štai, J. L-be, rašote: „Jau praėjo daug metelių, kai mes laukiame. Mes laukiame, ir mums žada: „Ateis laikas, būsite laisvi, tik nepraraskite vilties". Taip ir gyvenam viltimi".

Aš noriu jums pasakyti, turėkite kantrybės. Jei jau tiek išgyvenote viltimi, tai nepraraskite ir toliau jos, nes jau tiek nebereikės laukti, kiek laukėte.

O kai mini mano straipsnelio sakinius „Štai kada išsipildys mūsų svajonės", tai yra mano nuomonė, paremta patirtim ir gilia įsitikinimu. Jau dviejų tokių momentų esu buvęs liudininkas, tai 1919 metų ir 1941 metų.

Apie pamiršimą datos noriu jums pasakyti: rugpiūčio 8 d. viena bevardė amerikiečių stotis nuo 3 iki 5 valandos be pertraukos transliavo rusų kalba atsišaukimą į rusus, kad jie būtų pasiruošę, nes jau nebetoli toji laimingiausioji išsilaisvinimo diena, bet datos ir jie nepažymėjo kaip ir aš savo rašiny.

O kai dėl savo lagaminų pokavimo, tai iš to galima spręsti, kas esate. Tikras esu, kad ir kiti „Europos Lietuvio" skaitytojai laiko jus tokiu, kaip ir aš.

O kai jūs sušunkate: „Sveikintinas p. Strumskio pranašavimas, gal jis ir būtų vertas ne vieno aukso, bet kelių medalių už tokį staigų „išlaisvinimą", na, tikras esu, kad Nikita nepagailės jums kelių aukso medalių už tokį puikų straipsnelį.

O jei norėsite tuo reikalu dar ką nors parašyti, tai prašau nesidangstyti trijų raidžių šydu, nes „Europos Lietuvio" skaitytojai nežino, kas toks per mandrapypkis esate, o visiems įdomu žinoti jūsų tikro kailio spalva.

Jonas Strumskis

PAVYZDYS NUTAUSTANTIEMS

Vokietis Otto, kuris yra vedęs lietuvaitę ir grįžęs iš Lietuvos Vakarų Vokietijon, dabar gyvena Bavarijoje, netoli Donauwoerhto, mėgsta skaityti lietuvių spaudą ir verčia savo vaikus skaityti lietuviškai. Jeigu jo vaikai pabandytų nepaklausyti, tai jau žino, kad tėvelis „lups kailį" jiems. Tas ponas Otto mėgsta draugauti su lietuviais, laikytis lietuviškų papročių ir net lašinius rūkyti lietuviškai. **J. Č.**

NOTTINGHAMAS

TAUTOS ŠVENTĖS MINĖJIMAS

Rugsėjo 21 d., 5.30 val. vakare, ukrainiečių klubo salėje Nottinghamo Lietuvių Atgimimo Sąjūdis ruošia

Tautos Šventės Minėjimą.

Trumpą paskaitą skaitys L.A.S. Vietinin kijos Valdybos pirm. P. Mašalaitis.

Meninę dalį išpildys Londono choras.

Šokiams gros ukrainiečių orkestras.

Veiks baras ir bufetas.

Į salę važiuoti autobusais nr. 43, 44 iki Bentick Rd. Salės adresas: 30 Bentick Rd., Nottingham.

Minėjimas prasidės punktualiai, todėl prašome nesivėluoti.

Šokiai baigsis 10.30 val.

Nottinghamo LAS Sk. Valdyba

PADĖKA

Netikėjome, kad Anglijoje dar yra tiek lietuvių, kurių minios užplūdo Nottinghamą Anglijos lietuvių sąskrydžio proga.

Dabar, visiems išsiskirsčius ir pasilikus tik mūsų saujelei Nottinghame, norėtume pareikšti giliausią padėką brangiems tautiečiams, kurie nepabijojo vargo ir išlaidų atvykti ir sukurti mažą Lietuvą čia, nors ir labai trumpam laikui.

Ypač dėkojame už raštišką sveikinimą J.E. Min. B.K. Balučiui, už širdingus sveikinimus žodžiu Lietuvių Atgimimo Sąjūdžio vardu P. Mašalaičiui, Bendruomenės vardu J. Alkiui ir DBLS Tarybos vardu Dr. S. Kuzminskui.

Giliausia padėka Nottinghamo Lietuvių Moterų Draugijai, kuri iškėlė šią mintį ir padėjo ją įgyvendinti. Taip pat Nottinghamo DBLS skyriaus valdybai ir kitoms organizacijoms, kurios prisidėjo prie šio sąskrydžio įvykdymo ir pravedimo.

Negalime užmiršti ir Manchesterio, Bradfordo, Nottinghamo ir Londono Tautinių šokių grupių ir jų vadovų, kurie turėjo pasirodyti sunkiose sąlygose ir pavargę iš kelionės, o ypač Manchesterio dainininkėms, kurioms gal ir oro trūko tokioje žmonių spūstyje.

Nottinghamo Jaunimo Komitetas norėtų iškelti mintį, kad tokie sąskrydžiai būtų daromi kasmet, duodant mūsų jaunimui daugiau progų susipažinti ir gal sukurti vieną kitą grynai lietuvišką šeimą. Siūlytume, kad kitais metais panašus sąskrydis būtų ruošiamas kur nors kitoje provincijos kolonijoje, kuri turėtų progos parodyti savo iniciatyvą ir suburti dar daugiau lietuvių į vieną būrį.

Nottinghamo Jaunimo Komitetas

VOKIETIJA

TAUTOS ŠVENTĖS MINĖJIMAI

Rugsėjo 8-tosios proga vietos kapelionas kun. J. Tautkevičius, kurs yra ir PLB Miuncheno apylinkės vald. pirmininkas, atnašavo Mišias už Lietuvą Ludwigsfeldo lietuvių kolonijoje rugs. 8 d.

Rugsėjo 7 d. kun. J. Tautkevičius ta pačia proga šv. Mišias už Lietuvą atnašavo ir Gautingo sanatorijoje, joje besigydantiems lietuviams. Abiejose vietovėse kun. Tautkevičius pasakė ir šventei pritaikytus pamokslus.

RUGSĖJO 8-JI GAUTINGE

Šiemet rugsėjo 8-ji Gautingo sanatorijoj minėta rugsėjo 7 d. Minėta kaip dviguba šventė: Marijos Mergelės gimimo ir kaip tautinė.

Pagal mūsų turimąsias sąlygas minėta tik pamaldomis sanatorijos bažnyčioj, į kurias atsilankė visi galintieji vaikščioti, išskyrus du sunegalavusius. Pamaldos pra sidėjo 10 val. 30 min. Išpažinčių klausė nuo 10 val. Mišias laikė atvykęs iš Miuncheno kun. J. Tautkevičius ir pasakė šventei pritaikytą gilių patriotinių minčių pamokslą. Pamaldos užbaigtos malda už Tėvynę.

Rugsėjo 8-toji yra viena didžiausių ir brangiausių Lietuvių Tautos švenčių. Ji primena mums garbingą praeitį, Lietuvos didybę ir galybę, ypač Vytauto Didžiojo viešpatavimo laikus ir jo didžius žygius, kuriems prilyginami tik Romos imperatoriaus Cezario veiksmai. Tokių didingų žygių nėra atlikusi nė viena Europos tauta.

Rugsėjo 8-ji, ypač Vytauto Didžiojo laikai, kuriuos dabar nuo mūsų skiria daugiau kaip 500 metų, primena mums laisvą, nuoširdų, politiškai išdidų lietuvį, gerovės žydėjimo laikus. Nebeturėta priešų, kitos tautos ieškojo tik lietuvių draugystės ar globos.

Mūsų tautos praeitis patraukli, žavi ir teikianti mums jėgų.

Gautingiškis

Minėjo Kauno „išvadavimo sukaktį

(E) Rugpiūčio 1 d. pavergtoje Lietuvoje paminėtas sovietų karių „dėka" įvykdytas Kauno miesto „išvadavimas". Kaip jau tokiais atvejais įprasta, girtasi įvairiais pasiekimais švietimo, pramonės ir kt. srity se. Vilniaus Eltos korespondentą Kauno m. vykd. komiteto pirm. K. Lengvinas informavo apie miesto pramonę. Pagal jį, Žaliakalnis virstąs pramonine miesto dalimi; ten statoma (labai lėtu tempu — E.) tariamasis „didžiosios chemijos gigantas" dirbtinio pluošto gamykla; greta jos statomas medvilnės verpimo fabrikas, o kiek toliau — gelžbetoninių konstrukcijų gamykla. Kaune šiuo metu veikia penkios aukštosios mokyklos, šįmet išleidusios 1286 specialistus. Lengvino teigimu, Kaune esama apie 300 kultūrinių įstaigų — tai daugiausia įvairūs klubai ir pan. komunistinio auklėjimo įstaigos.

Kviečiame pasinaudoti mūsų **Taupymo ir Investavimo Skyriaus** patarnavimu.

Jūsų sutaupos duos didžiausią pelną, jei jas investuosite į

BALTIC SAVINGS

&

INVESTMENTS Co.,

421, Hackney Rd., London, E.2.

Tel. SHO 8734.

Taupyti galima per kiekvieną Anglijos, Skotijos ir Valijos bankus.

Grynas metinis procentas **mokamas 6%**, kas yra lygu, įskaičius nuošimčio mokestį, 9%.

Tarpininkaujame sutvarkyti palikimo reikalus.

Smulkesnių informacijų reikalu rašyti:

Z. Juras,

421, Hackney Rd., London, E.2, England.

EUROPOS LIETUVIS — LITHUANIAN WEEKLY.

Printed and Published in Great Britain by the Lithuanian House Ltd., 1 Ladbroke Gardens, London, W.11. Tel. PARk 2470.

Redakcijos ir Administracijos adresas: **1, Ladbroke Gardens, London, W.11. Tel. PARk 2470.**

Leidžia Lietuvių Namų Akc. Bendrovė. Leidimo Tarybą sudaro D.B.L.S. Valdyba ir Europos Liet. Bendruomenių pirmininkai.

Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra.

Prenumeratos kaina: metams 40 šil., 6 mėn. 22 šil., atskiras nr. 1 šil.; dolerio kraštuose — 6 doleriai metams; Vokietijoje — DM 22.

Už laikraštyje kieno nors spausdinamųjų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesiima atsakomybės.